

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PLANU OGÓLNEGO

gminy Sośno

organ sporządzający:

Wójt Gminy Sośno

wykonawca:

GEOECOM Jakub Makarewicz
urbanistyka, ochrona środowiska

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko

styczeń 2026 r.

1. WSTĘP	5
2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY SOŚNO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW	7
2.1. Cel i zakres planu ogólnego	7
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego	8
3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY SOŚNO Z INNYMI DOKUMENTAMI	13
4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY	17
4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	17
4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne	17
4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu	18
4.4. Budowa geologiczna i gleby	19
4.4.1 Złoża, tereny i obszary górnicze	19
4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne	19
4.5. Wody podziemne	20
4.6. Wody powierzchniowe	21
4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy	23
4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody	25
4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń	27
4.9.1 Powietrze atmosferyczne	27
4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi	28
4.9.3 Jakość wód	28
4.9.4 Hałas	29
4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego	29
4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	30
4.10. Walory kultury materialnej	30
4.11. Walory krajobrazowe	30
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	31
6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	33
7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	34
8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000	43
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	44
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	44
11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY	45
12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU	46
13. ANALIZA WARIANTOWA	46
14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000	48
15. WNIOSKI	48
16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	48
17. OŚWIADCZENIE	50
18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY	51

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy Sośno, wykonana w związku z podjęciem uchwały nr LXVI/448/2024 Rady Gminy Sośno z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego gminy Sośno, zwanego w dalszej części prognozy „projektem planu”. Granicami obszaru objętego przystąpieniem do sporządzania Planu ogólnego są granice administracyjne wiejskiej gminy Sośno.

Plan ogólny gminy stanowi nowy instrument planowania przestrzennego, wprowadzony na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Opracowanie prognozy jest elementem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) – zw. dalej „ustawą ooś”.

Podstawą formalną wykonania opracowania jest zlecenie Urzędu Gminy Sośno. Całość prac wykonanych w celu sporządzenia niniejszego opracowania spoczywała po stronie autorów - Jakuba Makarewicza oraz Pauliny Mateckiej. W opracowaniu wykorzystano materiały źródłowe, których wykaz zamieszczono na końcu opracowania.

Obligatoryjny zakres prognozy oddziaływania na środowisko opracowywanej na planu ogólnego precyzuje art. 51 ustawy ooś. Zakres ten został uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Organy nie wniosły zmian w zakresie prognozy w przedmiotowej sprawie, w stosunku do zakresu zawartego w ustawie ooś.

Prognoza sporządzona została według zaleceń zawartych w podręczniku „Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych” M. Kistowskiego i M. Pchałka (2009). Obejmuje ona cztery części podstawowe i piątą – podsumowującą, na które składają się:

- Część dokumentacyjno-analityczna, polegająca na określeniu metodyki sporządzania prognozy, omówieniu treści projektu planu oraz celów sformułowanych w innych przyjętych lub wcześniej przygotowanych dokumentach dotyczących przestrzeni przedmiotowego obszaru, a także na charakterystyce stanu środowiska oraz problemów ochrony środowiska (szczególnie odnoszących się do obszarów i obiektów chronionych w świetle u.o.p.).
- Część dotycząca oceny zgodności z innymi dokumentami, polegająca na ocenie wewnętrznej zgodności dokumentu, sposobu uwzględnienia w analizowanym dokumencie celów (w szczególności dotyczących ochrony środowiska) sformułowanych w innych dokumentach dotyczących opracowywanego obszaru, a także ocenie sposobu uwzględnienia w ocenianym dokumencie problemów ochrony środowiska występujących na analizowanym obszarze, szczególnie dotyczących ochrony przyrody.
- Część oceny oddziaływania na środowisko, która obejmuje określenie przewidywanych znaczących oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, ludzi oraz wybrane elementy środowiska związanego z inwestycjami oraz na cele i przedmiot ochrony, jak i integralność oraz spójność obszarów Natura 2000.
- Część konkluzji i wskazań dotyczących zmian projektu dokumentu, stanowiących kluczowe wnioski z przeprowadzonej oceny, zawierające w szczególności charakterystykę oddziaływań i ich istotności (w tym dla gatunków i siedlisk o znaczeniu priorytetowym) oraz propozycje: działań łagodzących, rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w ocenianym dokumencie w tym odrębnie dla działań mogących powodować znaczące negatywne skutki dla celów i przedmiotów ochrony oraz integralności i spójności obszarów N2000, działań kompensujących negatywne skutki dla środowiska, a szczególnie dla obszarów N2000, metod monitorowania skutków realizacji ustaleń ocenianego dokumentu planistycznego dla środowiska.
- Część podsumowująca, zawierająca wnioski z wcześniej przeprowadzonych etapów.

Główną częścią prognozy jest identyfikacja źródeł zagrożeń oraz określenie przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na środowisko i jego poszczególne elementy z uwzględnieniem zależności między nimi.

Prognoza jest wysoko specjalistycznym instrumentem posiadającym wszystkie cechy analizy systemowej. Jako taka stosuje metody otwarte, dostosowane do rodzaju i charakteru analizowanego dokumentu - tj. projektu planu. Jej zadaniem jest wskazywanie i przedstawianie skutków środowiskowych związanych z przyszłym uchwaleniem przez decydentów projektu planu oraz sposobów uniknięcia niepożądanych skutków działań.

Prognoza do projektu planu nie jest dokumentem, który w sposób ilościowy wskazuje presje i oddziaływania, wynikające z realizacji jego zapisów, a pokazuje, na przykładzie konkretnych przykładów, ogólny kierunek, w którym zmierzać będą przyszłe problemy środowiskowe wynikające z realizacji dokumentu. Jest to wynikiem stosunkowo ogólnych danych o przyszłych inwestycjach, szczególnie w odniesieniu do szczegółów technicznych, które mogą mieć istotne znaczenie dla wielkości wywieranych presji środowiskowych. Skupiono się zatem na określeniu jakościowym kierunków przemian oraz poddano charakterystyce cechy poszczególnych oddziaływań.

2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY SOŚNO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW

2.1. Cel i zakres planu ogólnego

Projekt planu ogólnego gminy Sośno stanowi kluczowy instrument polityki przestrzennej na poziomie lokalnym, umożliwiający prowadzenie racjonalnego, zrównoważonego i opartego na zasadach ładu przestrzennego gospodarowania przestrzenią. Dokument wyznacza kierunki rozwoju przestrzennego gminy, tworząc ramy dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji administracyjnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Obowiązek sporządzenia planu ogólnego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w brzmieniu nadanym nowelizacją z 2023 r. Zgodnie z przepisami przejściowymi dotychczas obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sośno* zachowuje moc do czasu wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026 r. Sporządzenie planu ogólnego jest więc niezbędne dla zapewnienia ciągłości polityki przestrzennej oraz dostosowania jej do nowego krajowego systemu planowania.

Celem planu ogólnego gminy Sośno jest zapewnienie spójności działań przestrzennych oraz stworzenie podstaw do kształtowania zrównoważonego rozwoju obszaru gminy. Plan ogólny stanowi podstawę zarówno do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i do wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które zgodnie z nowymi przepisami mogą być realizowane wyłącznie na terenach wyznaczonych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ).

Plan ogólny kształtuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, definiujących możliwe formy zagospodarowania i podstawowe parametry zabudowy, w tym dopuszczalną intensywność, wysokość zabudowy, udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

W ramach elementów obowiązkowych projekt planu ogólnego określa:

- strefy planistyczne,
- gminne standardy urbanistyczne, obejmujące gminny katalog stref planistycznych, w którym określa się profil funkcjonalny stref planistycznych oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenu (wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej).

W ramach elementów fakultatywnych wyznaczono również:

- obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ).

Odstąpiono od wskazania gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej (również będących elementem fakultatywnym).

Gmina Sośno charakteryzuje się wyraźnie rolniczym profilem użytkowania terenu, wynikającym z dominacji użytków rolnych oraz rozproszonego, wiejskiego układu osadniczego. Niska gęstość zaludnienia sprzyja utrzymaniu ekstensywnego sposobu zagospodarowania przestrzeni oraz ograniczonemu rozwojowi funkcji usługowych o znaczeniu ponadlokalnym. Sośno, jako administracyjny ośrodek gminy, koncentruje podstawowe usługi publiczne o lokalnym zasięgu. Struktura osadnicza oparta jest na rozproszonych i małych wsiach o genezie rolniczej, z zabudową rozwijającą się głównie w układzie liniowym wzdłuż dróg powiatowych i gminnych, co sprzyja zachowaniu otwartego krajobrazu rolniczego i ogranicza presję urbanizacyjną. Skala procesów urbanizacyjnych pozostaje niewielka i koncentruje się na porządkowaniu istniejących struktur osadniczych, bez ekspansji na tereny otwarte.

Pomimo przewagi terenów rolnych, w gminie Sośno zachowały się elementy środowiska przyrodniczego o istotnych walorach ekologicznych i krajobrazowych, powiązane z układem przyrodniczym Pojezierza Krajeńskiego oraz doliną rzeki Sępolenki. Ochroną objęte są najcenniejsze fragmenty środowiska w ramach Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich oraz rezerwatu przyrody Wąwelno, a także poprzez użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Kluczowymi elementami lokalnego systemu przyrodniczego są dolina rzeki Sępolenki wraz z towarzyszącymi jej terenami łąkowymi, sieć cieków, w tym rzeki Krówka i Orla i rowy melioracyjne, a także Jezioro Dziedno i liczne oczka wodne. Istotną rolę w kształtowaniu krajobrazu i powiązań ekologicznych odgrywają również lasy w północnej części gminy, m.in. w obrębach Szynwałd, Przepałkowo, Toninek i Sośno, a także zalesione zbocza doliny Sępolenki. Mniejsze, rozproszone płaty leśne występują również w centralnej i południowej części gminy, m.in. w rejonie miejscowości Tonin, Sitno, Mierucin i Tuskowo. Uwarunkowania te zostały uwzględnione w projekcie planu ogólnego poprzez objęcie znacznej części obszaru gminy strefami otwartymi, które ograniczają możliwość intensywnej urbanizacji i chronią zarówno zasoby glebowe, jak i elementy systemu przyrodniczego.

Każda nowa forma zagospodarowania może oddziaływać na środowisko, a skala tych zmian zależy przede wszystkim od lokalizacji i charakteru inwestycji. W przypadku gminy Sośno projekt planu ogólnego nie zakłada intensywnego rozwoju, lecz koncentruje się na porządkowaniu istniejącej struktury osadniczej oraz uzupełnianiu zabudowy w obrębie już zagospodarowanych wsi i ich bezpośredniego sąsiedztwa. Dogęszczanie i uzupełnianie zabudowy w ramach istniejących układów osadniczych może lokalnie prowadzić do wzrostu emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków oraz ruchem samochodowym, a także do ograniczenia powierzchni biologicznie czynnych. Oddziaływania te mają jednak charakter punktowy i ograniczony przestrzennie. Jednocześnie takie podejście sprzyja bardziej efektywnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, ogranicza koszty jej rozbudowy oraz przeciwdziała rozpraszaniu zabudowy w krajobrazie rolniczym.

Większe ryzyko oddziaływań środowiskowych może pojawić się przy zagospodarowaniu terenów dotąd niezainwestowanych, w szczególności w dolinach cieków, w pobliżu zbiorników wodnych oraz na obszarach leśnych. Projekt planu ogólnego ogranicza potencjalne ryzyka środowiskowe poprzez rezygnację z przeznaczania terenów wrażliwych przyrodniczo pod nową zabudowę oraz uwzględnienie ograniczeń wynikających z lokalnych uwarunkowań hydrologicznych, przyrodniczych i krajobrazowych.

Dokument został opracowany z uwzględnieniem zarówno potrzeb rozwojowych gminy, jak i konieczności zachowania zasobów środowiska naturalnego. Realizacja ustaleń planu ogólnego powinna sprzyjać racjonalnemu i zrównoważonemu gospodarowaniu przestrzenią, zwiększać odporność gminy na skutki zmian klimatu oraz nie powodować istotnego pogorszenia stanu środowiska. Potencjalne oddziaływania związane z nowymi inwestycjami będą szczegółowo analizowane na dalszych etapach planowania, w szczególności w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz procedur oceny oddziaływania na środowisko.

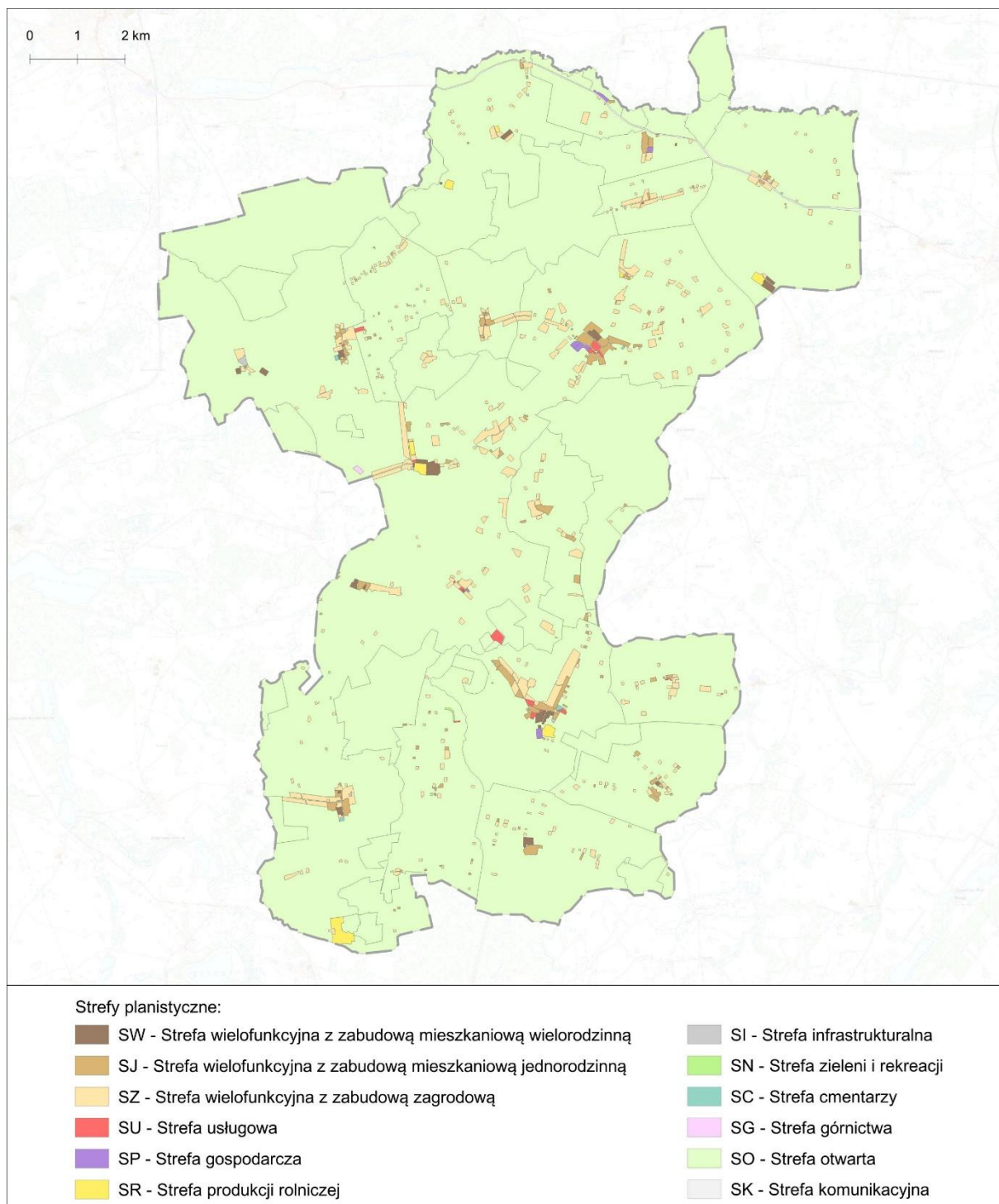
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego

Na obszarze gminy wyznaczono następujące typy stref planistycznych, spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa produkcji rolniczej, oznaczona symbolem SR,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,

- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa górnictwa, oznaczona symbolem SG,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

Nie wyznaczono strefy handlu wielkopowierzchniowego z uwagi na brak zapotrzebowania i przesłanek funkcjonalnych. Strefy zostały wyznaczone w sposób rozłączny, z uwzględnieniem istniejącego i planowanego zagospodarowania, warunków środowiskowych, dostępności infrastruktury oraz dotychczas obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 1. Strefy planistyczne wyznaczone w projekcie planu ogólnego gminy Sośno

Każda strefa posiada przypisany profil funkcjonalny podstawowy (stały) oraz profil dodatkowy (zmienny, ustalany lokalnie), który określa dopuszczalne formy użytkowania danego obszaru. Szczegółowe zestawienie funkcji podstawowych i dodatkowych, które mogą być określone w planie ogólnym przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Profile funkcjonalne podstawowe i dodatkowe określone dla stref planistycznych

Lp.	Symbol literowy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy planistycznej	
			podstawowy	dodatkowy*
1	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
2	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
3	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
4	SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
5	SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
6	SR	strefa produkcji rolnej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
7	SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
8	SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu
9	SC	strefa cmentarzy	teren cmentarzy, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
10	SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
11	SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej
12	SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód

*profil dodatkowy określony w wybranych strefach

Charakterystyka wybranych stref planistycznych

Strefa wielofunkcyjna z zabudową wielorodzinną (SW) koncentruje się przede wszystkim w większych miejscowościach, takich jak Sośno, Wąwelno, Wielowicz, Rogalin czy Tonin, gdzie zachowały się zespoły zabudowy powstałe na bazie dawnych Państwowych Gospodarstw Rolnych (PGR). Układ przestrzenny tych miejscowości charakteryzuje się obecnością bloków mieszkalnych i zabudowań gospodarczych po PGR, często o znacznych gabarytach, zlokalizowanych w sąsiedztwie dawnych centrów produkcji rolnej. Struktura ta jest pozostałością powojennej organizacji rolnictwa, w której dominowały duże kompleksy folwarczno-państwowe, przekształcone w jednostki gospodarcze funkcjonujące w warunkach ekstensywnej produkcji rolnej. Po likwidacji PGR-ów zabudowa mieszkaniowa w tych miejscowościach stała się miejscem koncentracji ludności, jednak niska gęstość zaludnienia w skali gminy oraz trudne warunki gospodarowania, wynikające z przewagi gleb klas V–VI, podmokłości terenów i oddalenia od głównych szlaków komunikacyjnych, utrudniły rozwój usług i lokalnego rynku pracy. W efekcie wiele obiektów przemysłowych i magazynowych po dawnych gospodarstwach rolnych pozostaje niewykorzystanych lub pełni funkcje pomocnicze o ograniczonej skali.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ) obejmuje większość większych miejscowości gminy Sośno, w tym Wąwelno, Wielowicz, Tonin, Tuskowo, Rogalin, Przepątkowo i Skoraczewo, gdzie zabudowa rozwija się wzdłuż lokalnych dróg, tworząc charakterystyczny dla Pojezierza Krajeńskiego układ ulicowy lub rozproszony. Zabudowa jednorodzinna ma niewielką skalę i jest ściśle powiązana z funkcjami rolniczymi, stanowiąc zaplecze mieszkaniowe dla gospodarstw rodzinnych funkcjonujących w trudnych warunkach gospodarowania, wynikających z przewagi gleb słabych klas bonitacyjnych, mozaikowego układu siedlisk rolniczych oraz częstych podmoknięć w obniżeniach terenu. Oddalenie gminy od głównych szlaków komunikacyjnych, w szczególności prowadzących w kierunku Sępólna Krajeńskiego, Nakła nad Notecią i Bydgoszczy, ogranicza presję inwestycyjną i utrzymuje niski poziom intensyfikacji zabudowy. W efekcie strefa jednorodzinna cechuje się niską gęstością zaludnienia, zachowując tradycyjny, rolniczy charakter osadnictwa i wpisując się w ekstensywny model zagospodarowania przestrzennego typowy dla południowo-wschodniej części powiatu sępoleńskiego.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (SZ) obejmuje zabudowę mieszkaniową na wsi, związaną z produkcją rolniczą oraz z mieszkalnictwem na terenach wiejskich, a także w układach ulicowych charakterystycznych dla miejscowości gminy Sośno położonych na Pojezierzu Krajeńskim. Strefa ta odzwierciedla tradycyjny, rolniczy charakter gminy oraz funkcjonowanie gospodarstw rodzinnych w warunkach niskiej gęstości zaludnienia i rozproszonego osadnictwa. Trudne warunki gospodarowania, wynikające z przewagi gleb słabych klas bonitacyjnych, mozaikowego układu gruntów oraz częstych podmoknięć w obniżeniach terenowych, wpływają na ekstensywny model produkcji rolnej i ograniczoną intensyfikację zabudowy. W strefie możliwa jest kontynuacja i rozwój istniejącej zabudowy rolniczej, w tym jej wymiana w procesie technicznego następstwa budynków, a także, o ile spełnione będą warunki lokalizowania budynków określone w przepisach odrębnych, budowa nowych budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Strefa usługowa (SU) obejmuje przede wszystkim tereny usług publicznych takich jak szkoły, świetlice, obiekty administracji lokalnej oraz zakłady opieki zdrowotnej, podlegające odrębnym normom w zakresie ochrony akustycznej i nie związane ze stałym pobytem ludności. Ze względu na wyraźny rolniczy charakter gminy Sośno, niską gęstość zaludnienia oraz rozproszone osadnictwo, rozmieszczenie terenów usługowych ma punktowy charakter i koncentruje się głównie w miejscowościach pełniących funkcje lokalnych ośrodków obsługi mieszkańców, w szczególności w Sośnie, Wielowiczu, Wąwelnie i Rogalinie. Wyznaczenie strefy usługowej umożliwia utrzymanie i rozwój infrastruktury społecznej, w tym modernizację istniejących obiektów oraz lokalizację nowych budynków usługowych, o ile spełnione będą wymagania wynikające z przepisów odrębnych. Strefa ta pełni istotną rolę w zapewnieniu podstawowego poziomu obsługi mieszkańców.

Strefa gospodarcza (SP) obejmuje istniejące zespoły zabudowy produkcyjnej i usługowo-magazynowej zlokalizowane przede wszystkim w Sośnie, Toninie, Obodowie, Olszewce i Wąwelnie i nie wyznacza się istotnych zmian w tym zakresie. Ze względu na rolniczy charakter gminy, niską gęstość zaludnienia oraz oddalenie od głównych szlaków komunikacyjnych, strefa ta ma ograniczony potencjał rozwojowy, a jej funkcjonowanie opiera się głównie na lokalnych inicjatywach gospodarczych. Wyznaczenie strefy gospodarczej ma na celu umożliwienie rewitalizacji, reinwestycji i wzmocnienia istniejących terenów działalności produkcyjnej bez znaczącej ingerencji w strukturę przestrzenną gminy.

Strefa produkcji rolniczej (SR) obejmuje tereny wielkotowarowej produkcji rolnej. Celem tej strefy jest umożliwienie ich dalszej działalności, modernizacji oraz reinwestycji, a także wzmocnienia roli rolnictwa towarowego w gospodarce gminy. Działalność prowadzona jest tam w sposób zorganizowany, z zachowaniem standardów sanitarno-weterynaryjnych i wymogów środowiskowych.

Strefa infrastrukturalna (SI) występuje punktowo i obejmuje tereny infrastruktury technicznej. Jej obecność jest niezbędna do utrzymania sprawności systemów zaopatrzenia w wodę, energię oraz odbioru ścieków, lecz nie wpływa istotnie na charakter zabudowy ani kierunki rozwoju przestrzennego.

Strefa zieleni i rekreacji (SN) obejmuje tereny zieleni naturalnej i urządzonej, lokalne przestrzenie wypoczynkowe, podkreślając ich znaczenie dla lokalnej społeczności oraz wolę zachowania w niezmienionym kształcie, określonym przez profil funkcjonalny podstawowy i dodatkowy strefy.

Strefa cmentarzy (SC) obejmuje czynne cmentarze w Dziednie, Sitnie, Sośnie, Wąwelnie i Wielowiczu. Ta specyficzna i szczegółowa strefa wiąże się z występowaniem zakazów związanych ze strefami ochronnymi cmentarzy.

Strefa górnictwa (SG) obejmuje tereny objęte koncesją na wydobycie kopalin pospolitych (piasków i żwirów), zlokalizowane w miejscowości Rogalin. Dalsze użytkowanie terenów strefy SG wymaga zachowania zasad bezpieczeństwa oraz prowadzenia działań rekultywacyjnych, zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz przepisami ochrony środowiska. Ustalenia planu ogólnego nie przewidują rozszerzania obszarów eksploatacji, a ich funkcjonowanie ogranicza się do terenów już objętych koncesją.

Strefa komunikacyjna (SK) obejmuje tereny drogi krajowej nr 25, stanowiącej główną oś transportową gminy Sośno. Układ drogowy gminy opiera się ponadto na sieci dróg powiatowych i gminnych, zapewniających powiązania z gminami sąsiednimi oraz ośrodkami powiatowymi. Brak bezpośredniego dostępu do autostrad, dróg ekspresowych i dróg wojewódzkich determinuje peryferyjny charakter układu komunikacyjnego gminy. Uwarunkowanie to ogranicza lokalizację funkcji o dużych wymaganiach transportowych, a jednocześnie sprzyja zachowaniu rolniczego charakteru gminy oraz relatywnie niskiej presji inwestycyjnej.

Strefa otwarta (SO) obejmuje około 95% powierzchni gminy i została wyznaczona na terenach niezabudowanych. Tak znaczny udział tej strefy wynika z wyraźnego rolniczego charakteru gminy oraz zachowania rozległych areałów gruntów ornych, łąk, terenów podmokłych i lasów. Do strefy otwartej zaliczono również tereny komunikacji, zieleni naturalną oraz obszary rekreacyjne, które łącznie tworzą przestrzeń o niskiej presji urbanizacyjnej. Dominacja strefy otwartej świadczy o zachowaniu równowagi pomiędzy funkcjami osadniczymi a środowiskiem przyrodniczym oraz o ograniczonej skali procesów urbanizacyjnych w gminie. Wyznaczenie strefy służy ochronie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, a także zachowaniu potencjału produkcyjnego gleb rolnych. Jednocześnie umożliwia prowadzenie kontrolowanego rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przede wszystkim wzdłuż istniejących dróg oraz w bezpośrednim sąsiedztwie ukształtowanych struktur osadniczych, bez naruszania spójności lokalnego systemu przyrodniczego.

Zgodnie z przepisami dotyczącymi zasad sporządzania planu ogólnego we wszystkich strefach możliwe jest utrzymanie i rozwój terenów ogrodów działkowych, komunikacji, infrastruktury, zieleni naturalnej lub urządzonej, lasu i wód. Zważywszy jednak na charakter w szczególności strefy

otwartej, tereny, które znajdują się w tej strefie mogą być nadal zagospodarowane w sposób dotychczasowy.

Tereny usług zostały uwzględnione we wszystkich strefach, w których w profilu dodatkowym była taka możliwość. Oznacza to, że tereny działalności usługowej mogą być lokalizowane zarówno w strefach mieszkaniowych jak i usługowych i gospodarczych.

W planie ogólnym Gminy Sośno wyznaczono strefy planistyczne w oparciu o aktualne ich zagospodarowanie i użytkowanie jak i planowane przeznaczenie terenów w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W niektórych przypadkach uwzględniono wydane decyzje o warunkach, które znajdowały się w sąsiedztwie terenów istniejącej zabudowy, a także luki w zabudowie. Oprócz istniejącego zagospodarowania wzięto pod uwagę odpowiadające im tereny niezainwestowane w lukach w zespołach zabudowy w obrębie danej strefy.

3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY SOŚNO Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt planu ogólnego gminy Sośno został opracowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w oparciu o obowiązujące dokumenty strategiczne, planistyczne i sektorowe na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym. Plan ogólny stanowi kontynuację polityki przestrzennej określonej dotychczas w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sośno*, dostosowując ją do nowego systemu planowania przestrzennego oraz aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i środowiskowych. Przy opracowaniu projektu dokonano analizy wzajemnych powiązań pomiędzy dokumentami strategicznymi i planistycznymi różnych szczebli, zapewniając ich spójność w zakresie polityki przestrzennej, ochrony środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu.

Powiązania z dokumentami lokalnymi i ponadlokalnymi

Strategia Rozwoju Gminy Sośno na lata 2021–2030

Strategia rozwoju gminy nie przewiduje istotnego zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową poza obszarami wyznaczonymi w istniejących dokumentach planistycznych. W dokumentach strategicznych wyższego rzędu, w tym w strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego, również nie wskazano szczególnych potrzeb w zakresie intensyfikacji zabudowy mieszkaniowej. W związku z powyższym, na moment uchwalenia Planu ogólnego, strategia rozwoju gminy nie określa nowych kierunków rozwoju przestrzennego ani nie wskazuje możliwości zwiększonego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową – zarówno w strategii gminy, jak i w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, tj. strategii rozwoju ponadlokalnego lub strategii rozwoju obszaru otoczenia Centralnego Portu Komunikacyjnego, o której mowa w art. 120*zi* ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 892 ze zm.). Na obecnym etapie nie zidentyfikowano również szczególnych potrzeb w zakresie realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy zakłada wyodrębnienie trzech stref, różniących politykę przestrzenną zgodnie z uwarunkowaniami środowiskowymi i gospodarczymi:

- Strefa wielofunkcyjna wiejska – obejmuje miejscowości pełniące funkcje administracyjne, usługowe, mieszkaniowe i gospodarcze, będące lokalnymi centrami obsługi ludności, w tym Sośno, Wąwelno i Przepałkowo,
- Strefa rolnicza o wysokiej jakości gleb – obejmuje tereny produkcji rolnej, szczególnie predysponowane do utrzymania funkcji rolniczej z uwagi na wysokie klasy bonitacyjne gleb, zlokalizowane głównie w południowej i wschodniej części gminy,
- Strefa przyrodniczo-rekreacyjna – obejmuje obszary o wysokich walorach środowiskowych, w tym Krajeński Park Krajobrazowy, rezerwat przyrody „Wąwelno”, doliny rzeki Sępolenki oraz kompleksy leśne, przeznaczone do zachowania i rozwijania funkcji turystyczno-rekreacyjnych w sposób nienaruszający środowiska.

Zgodnie z ustaleniami strategii przyjęto hierarchię sieci osadniczej, w której kluczową rolę pełnią:

- Sośno – wiejski ośrodek wielofunkcyjny pełniący funkcję administracyjno-usługowego centrum gminy,
- Wąwelno, Wielowicz, Sitno – lokalne ośrodki obsługi ludności, skupiające podstawowe funkcje usługowe i społeczne,
- pozostałe wsie – pełniące głównie funkcje mieszkaniowe i rolnicze, z usługami o zasięgu ograniczonym do potrzeb lokalnych.

Polityka przestrzenna gminy zakłada koncentrację nowej zabudowy w miejscowościach o największym potencjale infrastrukturalnym oraz unikanie rozpraszania zabudowy na terenach nieurbanizowanych. Takie podejście pozwala ograniczać koszty budowy i utrzymania infrastruktury oraz chronić tereny cenne przyrodniczo i rolniczo.

W gminie Sośno funkcjonuje transport kołowy. Układ drogowy tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Główne powiązania zewnętrzne zapewnia droga krajowa nr 25 (Bydgoszcz – Koszalin) przebiegająca przez północną część gminy, a także drogi wojewódzkie i powiatowe prowadzące w kierunku Sępólna Krajeńskiego, Mroczy, Więcborka i Koronowa. Przez teren gminy przebiegają także szlaki rowerowe i trasy turystyczne o znaczeniu regionalnym. Istniejący układ komunikacyjny jest podstawą rozwoju przestrzennego gminy, w tym obsługi ruchu turystycznego oraz powiązań gospodarczych z większymi ośrodkami regionu.

Polityka przestrzenna realizowana na terenie gminy Sośno zakłada racjonalne kształtowanie struktury użytkowania terenu oraz utrzymanie zintegrowanego ładu przestrzennego, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Kluczowym elementem tego procesu jest unikanie rozpraszania zabudowy na tereny dotychczas nieurbanizowane oraz koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych. Takie podejście pozwala ograniczać zjawisko chaotycznej suburbanizacji, maksymalizować wykorzystanie już uzbrojonych terenów oraz lokować nowe inwestycje w miejscowościach o największym potencjale infrastrukturalnym. Działania te umożliwiają optymalizację kosztów utrzymania i rozbudowy infrastruktury technicznej oraz społecznej, a także wspierają harmonijny rozwój gminy. Plan ogólny jest w pełni zgodny ze Strategią, a wprowadzone w nim strefy planistyczne pozostają spójne z określonym w niej modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Powiązania z dokumentami regionalnymi

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego

Projekt planu ogólnego uwzględnia zapisy obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XI/135/2003 z dnia 26 czerwca 2003 r. Dokument ten stanowi nadrzędne ramy strategiczne, w których plan ogólny gminy Sośno został osadzony, zarówno pod względem kierunków rozwoju przestrzennego, jak i priorytetów ochrony środowiska oraz realizacji zadań publicznych o charakterze ponadlokalnym.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego określa inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które obejmują obszar gminy Sośno. Do najważniejszych z nich należą:

- zadanie 2 - Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą na cele nierolnicze,
- zadanie 3 - Utworzenie rezerwatów i parków kulturowych,
- zadanie 38 - Likwidacja źródeł zanieczyszczeń wód w zlewniach Brdy, Drwęcy, Wełny i w zlewni jeziora Gopło,

- zadanie 39 - Opracowanie Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego,
- zadanie 40 - Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2001-2020,
- zadanie 41 - Powiększenie Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły i Krajeńskiego Parku Krajobrazowego,
- zadanie 45 - Opracowanie planu ochrony Krajeńskiego Parku Krajobrazowego,
- zadanie 46 - Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody,
- zadanie 47 - Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i dolinie Noteci,
- zadanie 49 - Realizacja obiektów małej retencji wód, w szczególności w zlewniach: Noteci, Wełny, Orli, Kamionki, Sępolenki, Krówki, Osy, Lutryny, Rypienicy, Strugi Toruńskiej i Rużca,
- zadanie 50 - Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów,
- zadanie 177 - Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Nakło-b Mrocza-Sępólno Krajeńskie Dn 250 mm/150 mm.

Plan województwa wskazuje, że Sośno znajduje się w strefie intensywnej gospodarki rolnej, gdzie dominuje indywidualna gospodarka rolnicza i ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych, aby zachować równowagę między funkcjami osadniczymi a środowiskowymi.

Na poziomie planu ogólnego gminy Sośno realizacja celów z poziomu planu województwa jest możliwa poprzez uwzględnienie stref typowych dla ośrodków o znaczeniu lokalnym: strefy otwartej, gospodarczej, strefy wielofunkcyjnej z zabudową jednorodziną, strefy zabudowy zagrodowej, strefy usług. Ośrodki gminne, koncentrujące potencjał lokalny powinny oferować zróżnicowane możliwości w szczególności w zakresie usług lokalnych zdrowia, oświaty, administracji publicznej, a także działalności pozarolniczej kultury, gospodarki i sportu na poziomie gminnym. Tego rodzaju strefy znalazły się w planie ogólnym gminy, umożliwiając kontynuację i przyszłą realizację wymienionych funkcji.

Audyt krajobrazowy województwa kujawsko-pomorskiego

W projekcie planu ogólnego uwzględniono także zapisy *Audyту* krajobrazowego województwa kujawsko-pomorskiego, przyjętego uchwałą nr LXI/851/2023 z dnia 25 września 2023 r. Na terenie gminy Sośno zidentyfikowano 18 krajobrazów, z których żaden nie uzyskał statusu krajobrazu priorytetowego. Jednak dla niektórych z nich audyt krajobrazowy formułuje rekomendacje i wnioski, ponieważ krajobrazy te położone są w całości lub częściowo na obszarach chronionych w rozumieniu art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wyznaczone strefy planistyczne w planie ogólnym gminy Sośno uwzględniają rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym dla krajobrazów położonych w granicach obszarów chronionych. W planie ogólnym gminy Sośno tereny w granicach krajobrazów, dla których sformułowane są rekomendacje i wnioski w audycie krajobrazowym włączono do strefy otwartej w celu ochrony obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych oraz krajobrazowych przed niekontrolowaną ekspansją zabudowy zachowując integralność i naturalny charakter tych terenów. Należy podkreślić, iż wyznaczenie strefy otwartej nadal umożliwia wykorzystywanie terenów do celów rekreacyjnych, wypoczynkowych jako tereny: lasu, zieleni naturalnej, ogrodów działkowych, wód. Ponadto w strefie otwartej mogą znajdować się elementy infrastruktury transportowej oraz tereny związane z infrastrukturą techniczną. Wyznaczenie strefy otwartej pozwala na rozwój przestrzenny gminy nie narażając jednocześnie cennych terenów przyrodniczych na niekontrolowaną urbanizację.

Powiązania z dokumentami krajowymi i unijnymi

Plan ogólny gminy Sośno został opracowany z uwzględnieniem kluczowych dokumentów krajowych, unijnych i międzynarodowych dotyczących ochrony środowiska, ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju. Stanowią one podstawę dla integrowania polityki przestrzennej z działaniami na rzecz poprawy jakości życia, adaptacji do zmian klimatu i racjonalnego gospodarowania zasobami. Wśród dokumentów międzynarodowych, do których odnosi plan, znajdują się m.in.:

- Konferencja ONZ w Rio de Janeiro (1992) – podstawowy akt definiujący zasady zrównoważonego rozwoju, na którym opiera się integracja polityki przestrzennej z celami społecznymi, środowiskowymi i gospodarczymi;
- Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, której celem jest podejmowanie działań adaptacyjnych i ograniczających skutki zmian klimatycznych;
- Konwencja Berneńska – dotycząca ochrony gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk;
- Protokół z Kioto, Protokół montreali, Protokół z Aarhus – odnoszące się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz zapewnienia dostępu do informacji o środowisku.

Na poziomie Unii Europejskiej uwzględniono w szczególności:

- Ramową Dyrektywę Wodną 2000/60/WE – dotyczącą ochrony i gospodarowania zasobami wodnymi;
- Dyrektywę 2008/98/WE w sprawie gospodarki odpadami;
- Dyrektywę 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza;
- Europejski Zielony Ład – szczególnie w zakresie neutralności klimatycznej, retencji wody i ochrony ekosystemów.

Na poziomie krajowym uwzględniono m.in.:

- Strategiczny Plan Adaptacji do zmian klimatu SPA2020;
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030;
- Politykę ekologiczną państwa 2030 – w zakresie ochrony klimatu i różnorodności biologicznej;
- Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu (KPEiK) 2021–2030;
- Politykę energetyczną Polski do 2040 r. (PEP2040) – kierunki transformacji energetycznej i rozwoju OZE.

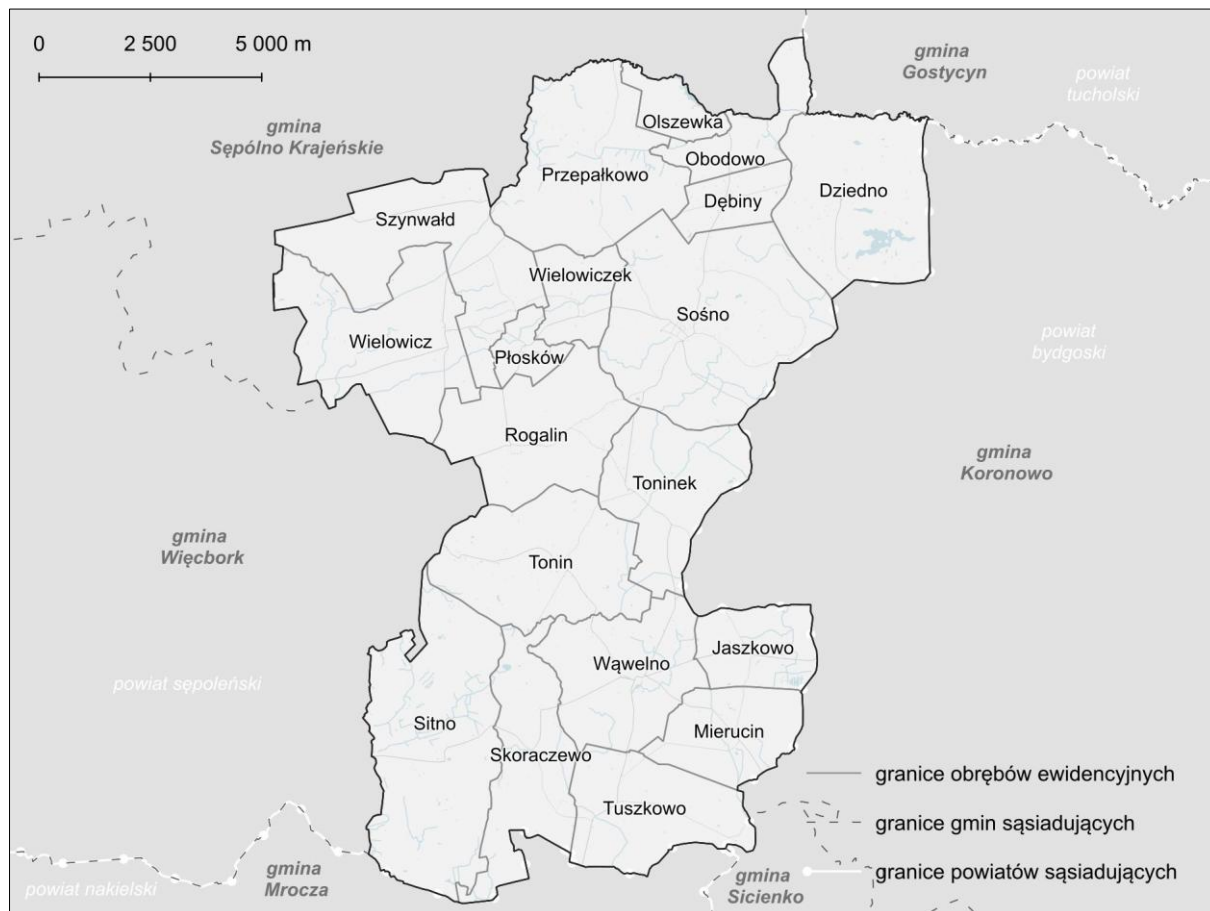
Plan ogólny gminy wspiera wdrażanie tych polityk na poziomie lokalnym poprzez ochronę kluczowych zasobów przyrodniczych, ograniczanie presji urbanizacyjnej na obszary wrażliwe, promowanie zwartej struktury osadniczej oraz wzmocnienie odporności gminy na skutki zmian klimatu. Dokument równoważy cele środowiskowe, społeczne i gospodarcze, zapewniając spójność lokalnych działań planistycznych z kierunkami krajowej i unijnej strategii zrównoważonego rozwoju.

4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY

4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Gmina Sośno jest gminą wiejską, położoną w południowo-wschodniej części powiatu sępoleńskiego, w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego. Graniczy od północy z gminami Sępólno Krajeńskie i Gostycyn, od wschodu z gminą Koronowo, od południa z gminami Sicienka i Mroczka, a od zachodu z gminą Więcbork.

Siedziba gminy – Sośno – zlokalizowana jest około 18 km od Sępólna Krajeńskiego, około 40 km od Torunia oraz około 75 km od Bydgoszczy. Podstawową osią komunikacyjną gminy jest droga krajowa nr 25, przebiegająca przez północną część jej obszaru i zapewniająca powiązania z głównymi ośrodkami regionu, uzupełniana przez sieć dróg powiatowych i gminnych.

Rysunek 2. Położenie administracyjne gminy Sośno
(źródło: Państwowy Rejestr Granic; geoportal.gov.pl)

4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski, opracowaną przez A. Wosia (1999), tereny gminy Sośno znajdują się na skraju regionu XV – Środkowowielkopolskiego. Klimat tego regionu charakteryzuje się stosunkowo częstym występowaniem dni z pogodą bardzo ciepłą i zarazem pochmurną. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 6,8-7,5°C. Okres wegetacji trwa od 205 do 215 dni. Średnia suma opadów atmosferycznych wynosi około 500 mm.

Powyższa charakterystyka elementów klimatu odnosi się w sposób ogólny do obszaru całej gminy i jej okolic. Warunki klimatyczne gminy można ogólnie uznać za sprzyjające zarówno dla rolnictwa, jak i dla rozwoju osadnictwa. Najkorzystniejsze warunki występują na terenach otwartych, płaskich i lekko falistych, szczególnie o ekspozycji południowej i zachodniej. Obszary te zapewniają dobre nasłonecznienie i korzystną cyrkulację powietrza, co sprzyja lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Z kolei ograniczenia w rozwoju zabudowy dotyczą dolin cieków, stref przyjeziornych

oraz terenów o płytkim poziomie wód gruntowych, gdzie częściej występują lokalnie mgły, wyższa wilgotność powietrza oraz zjawiska inwersji temperatury. Tereny te wymagają większej ostrożności przy planowaniu nowej zabudowy i zagospodarowania. Jednocześnie w sąsiedztwie wód powierzchniowych obserwuje się łagodzenie amplitud temperatur oraz poprawę warunków bioklimatycznych, co sprzyja rozwojowi funkcji rekreacyjnych i wypoczynkowych. Korzystny wpływ na mikroklimat wywierają również tereny leśne, które stabilizują warunki termiczne, poprawiają jakość powietrza oraz pełnią istotną funkcję klimatyczną i rekreacyjną. W ujęciu ogólnym klimat gminy można ogólnie uznać za korzystny zarówno z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, jak i dalszych możliwości rozwoju przestrzennego, pod warunkiem uwzględnienia lokalnych uwarunkowań mikroklimatycznych w procesach planistycznych.

4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu

Gmina położona jest w obrębie Pojezierza Krajeńskiego i charakteryzuje się rzeźbą młodoglacjalną, ukształtowaną w trakcie ostatniego zlodowacenia. W ukształtowaniu powierzchni przeważa równinna lub lekko pofałdowana wysoczyzna morenowa, urozmaicona przez liczne wzniesienia oraz zagłębienia polodowcowe, powstałe po wytopieniu się martwego lodu, a także moreny czołowe, ozowe wały oraz niezbyt głębokie doliny, którymi płyną niewielkie ciek.

Wysokości bezwzględne w obrębie wysoczyzny morenowej wynoszą 120-130 m n.p.m. Powierzchnia wysoczyzny ma przeważnie charakter płaski, co jest szczególnie widoczne w rejonie Szywnałów, gdzie wysokości osiągają około 120 m n.p.m., a rzeźba terenu cechuje się jedynie niewielkimi deniwelacjami w postaci lokalnych wzniesień i zagłębień. Wyraźniejsze zróżnicowanie rzeźby terenu występuje natomiast w okolicach Płoskowo, Wielowiczek oraz w kierunku Sośno, gdzie zaznacza się nagromadzenie form ozowych. Obszar ten, objęty ochroną w ramach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Ozy Wielowickie”, charakteryzuje się falistą rzeźbą terenu z licznymi pagórkami, tworzącymi czytelny i wartościowy krajobraz polodowcowy. W rejonie Wielowiczka wysokości terenu osiągają około 130 m n.p.m., a lokalnie na kulminacjach przekraczają tę wartość. Najwyższy punkt gminy zlokalizowany jest na wschód od zwartej zabudowy Sośna i sięga 152 m n.p.m.

W kierunku północnym teren stopniowo się obniża, w Obodowie osiąga około 135 m n.p.m., a przy północnej granicy gminy jeszcze mniej. W tym rejonie znajduje się dolinne obniżenie rzeki Sępolenki. Wysokość przy górnej krawędzi doliny to około 125 m n.p.m., natomiast przy dolnej – nieco powyżej 100 m n.p.m. Na zboczach doliny można lokalnie zaobserwować małe dolinki powstałe w wyniku denudacji oraz wcięcia erozyjne. Północna część gminy, poza licznymi pagórkami charakteryzuje się występowaniem innych form rzeźby takich jak np. zagłębienie wytopiskowe w północno-zachodniej części gminy. Teren obniża się tam do około 118-120 m n.p.m. i jest niemal płaski. Są to tzw. Łąki Mazurskie zlokalizowane na północ od wsi Róztoki, Wielowicz, Szywnałów.

W centralnej części, gminy wysokości bezwzględne mieszczą się w przedziale 130-140 m n.p.m. Najwyraźniej wyodrębniającymi się formami terenu są pagórki pochodzenia morenowego, zwłaszcza moreny czołowej. W rejonie Rogalina ich wysokość sięga niemal 150 m n.p.m., natomiast w okolicach Ostrówka dochodzi do około 145 m n.p.m. Wyniesienia moreny czołowej zauważalne są na południu gminy, w Sitnie i Skoraczewie – osiągają do maksymalnie 140 m n.p.m. W pozostałych częściach południowego obszaru gminy wysokości kształtują się w granicach 120-130 m n.p.m. W rejonie Toninka i Jaszkowa dominują tereny płaskie, łąkowe, gdzie teren osiąga około 115-118 m n.p.m. Wysoczyzna przecinana jest przez niewielkie doliny cieków m.in. Krówki, Orli czy Dopływu z Przepałkowa, Dopływu z Dębin. Ponadto na północnym wschodzie gminy znajduje się Jezioro Dziedno, w pobliżu którego występuje stosunkowo dużo niewielkich zagłębień bezodpływowych.

Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na terenie gminy, nie zidentyfikowano osuwisk ani terenów zagrożonych ruchami masowymi.

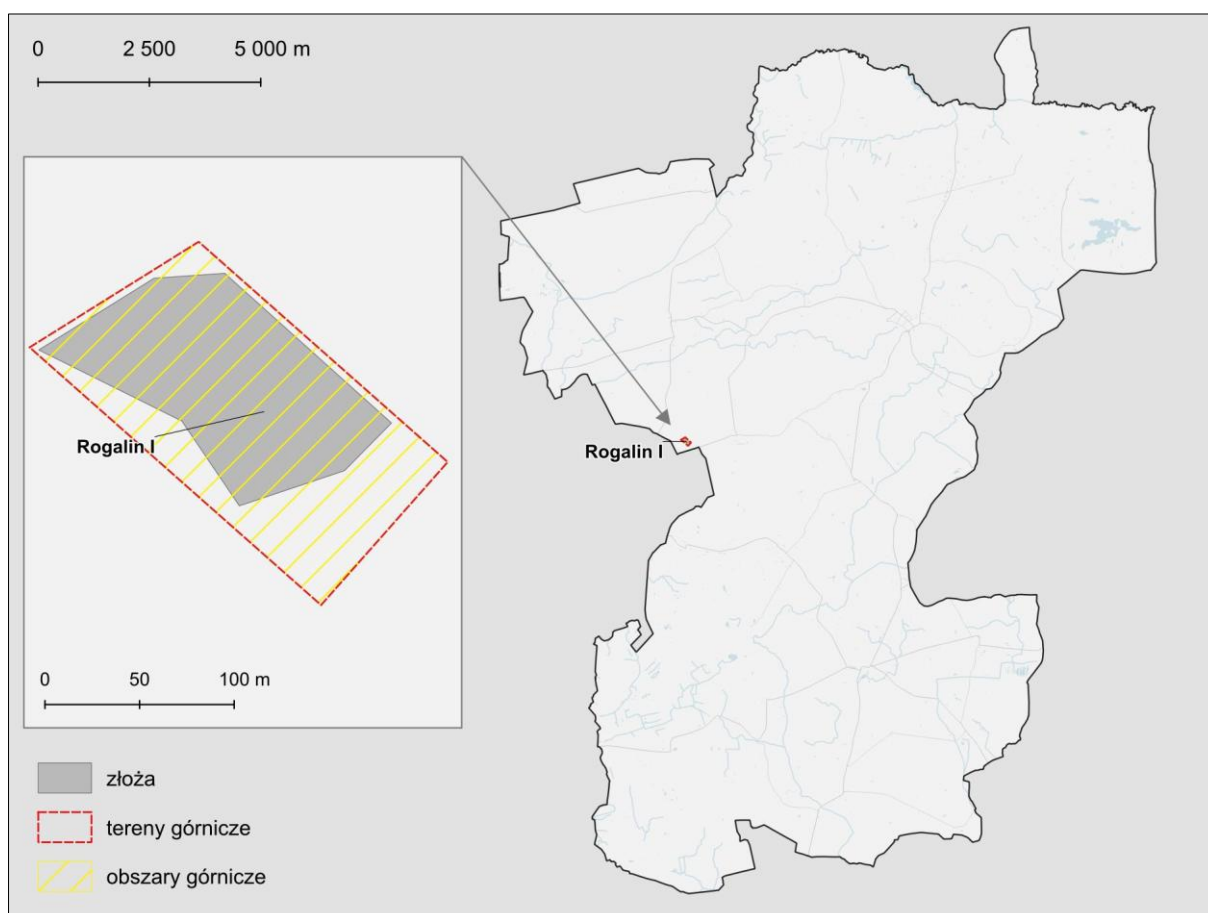
4.4. Budowa geologiczna i gleby

Z punktu widzenia planowania przestrzennego najważniejsze znaczenie mają najmłodsze utwory geologiczne. Gmina Sośno leży na Pojezierzu Krajeńskim i charakteryzuje się rzeźbą terenu typową dla wysoczyzny morenowej, z dominującymi na powierzchni osadami czwartorzędowymi – głównie glinami zwałowymi i piaskami fluwioglacjalnymi. Warstwy te sięgają miąższości do 70 m i spoczywają na osadach neogeńskich, takich jak iły i piaski mioceńskie. Najmłodsze, holocenne, osady występują w dolinach rzek, misach jezior i zagłębieniach bezodpływowych. Są to głównie torfy, namuły i gytie.

4.4.1 Złoże, tereny i obszary górnicze

Na obszarze gminy występuje jedno złoże piasków i żwirów Rogalin I, dla którego ustanowiono teren i obszar górniczy Rogalin I (10-2/7/680).

Na obszarze gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla, podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji ani podziemne składowiska odpadów.

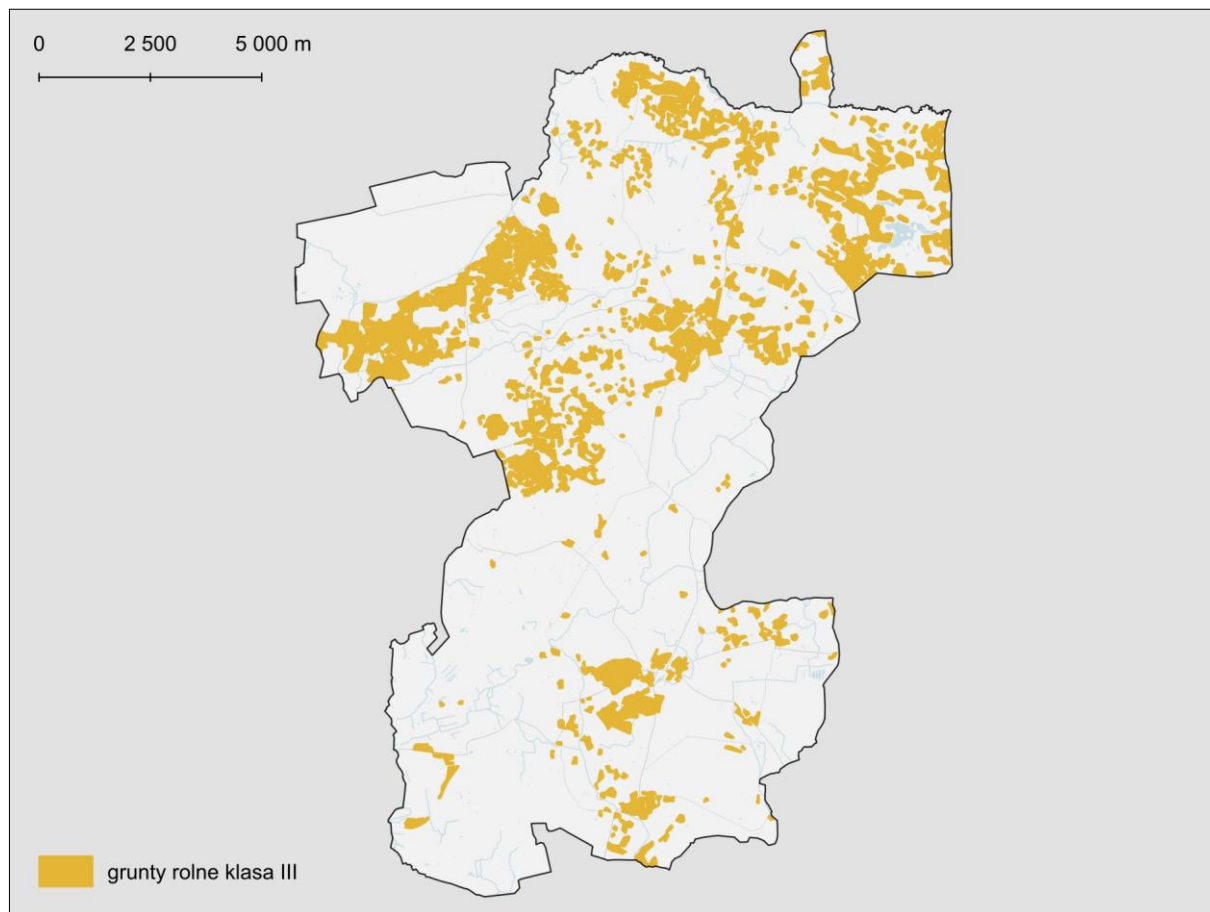
Rysunek 3. Surowce występujące w gminie Sośno (źródło: Midas, PIG)

4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne

Na wysoczyźnie morenowej dominują gleby płowe i brunatnoziemne wykształcone z glin i piasków gliniastych, sprzyjające rozwojowi rolnictwa. Na zboczach mniejszych dolinek rzecznych, o niezbyt wysokim nachyleniu glebom płowym towarzyszą gleby deluwialne. Lokalnie występują także gleby rdzawe. W dnach mniejszych dolin rzecznych czy obniżeniach bezodpływowych, zastoisk, występują gleby organiczne i organiczno-mineralne, a w obszarach przekształconych gleby antropogeniczne, silnie zmienione mechanicznie i chemicznie.

Teren gminy należy do obszarów o umiarkowanej przydatności rolniczej – grunty orne zajmują około 65% powierzchni. Na terenie gminy występują gleby rolne klasy IIIa i IIIb. Grunty o dobrej

przydatności dla rolnictwa zlokalizowane są w północnej części. Najwięcej w obrębach Dziedno, Wielowicz, Rogalin oraz w Obodowie, Dębinach, Sośnie, Szyrwaldzie, Przepaławie. Ponadto w mniejszym stopniu grunty takie występują na południu, przede wszystkim w okolicach Wąwelna, Tuszkowa, Jaskowa. Pozostała część gminy to grunty niższych klas: IV, V i VI.

Rysunek 4. Lokalizacja gruntów ornych III klasy na terenie gminy (źródło: EGiB)

4.5. Wody podziemne

Opis wód podziemnych

Wody podziemne na obszarze gminy związane są z dwoma piętrami wodonośnymi - trzeciorzędowym i czwartorzędowym, w obrębie którego wyróżniono dodatkowo dwa poziomy wodonośne.

Piętro trzeciorzędowe występuje na głębokości około 100-130 m, a jego zwierciadło stabilizuje się na głębokości od kilku do ponad 30 m. Ośrodkiem wodonośnym są miocenne piaski drobnoziarniste.

Piętro czwartorzędowe tworzy poziom górny i dolny, które pozostają w łączności. Wody gruntowe mają charakter napięty lub swobodny. Poziom górny występuje przeważnie około 3-5 m p.p.t., a zmienność uwarunkowana jest konfiguracją warstw piaszczystych między pokładami glin. Wodonoścem są piaski i żwiry zlodowacenia wisły. Poziom ten osiąga niewielką miąższość oraz małą wydajność, przez co wykorzystywany jest jedynie na potrzeby indywidualnych użytkowników. Dolny poziom znajduje się na głębokości od 40 do 80 m p.p.t. w piaskach i żwirach zlodowacenia warty. Zwierciadło wód jest napięte, poziom posiada dobrą izolację od powierzchni terenu i jest wykorzystywany przez większość studni z obszaru gminy, które służą zaopatrzeniu ludności w wodę. W związku z tym wody tego poziomu posiadają największe znaczenie gospodarcze dla rejonu.

W dolinach rzecznych poziom wód gruntowych występuje na mniejszych głębokościach, niż poziom wysoczyznowy. Dochodzi maksymalnie do 2 m p.p.t. i mniej w miarę zbliżania się do cieku, a okresowo ma miejsce również stagnacja wód na powierzchni terenu. Zjawisko takie występuje szczególnie w okresach roztopów i wzmożonych deszczy, kiedy grunt jest przesycony wodą. Wysoki poziom wód gruntowych wykazują również równiny torfowe, które mimo odwadniania, poprowadzonych melioracji, wykazują stan wód na głębokości około 1 m p.p.t.

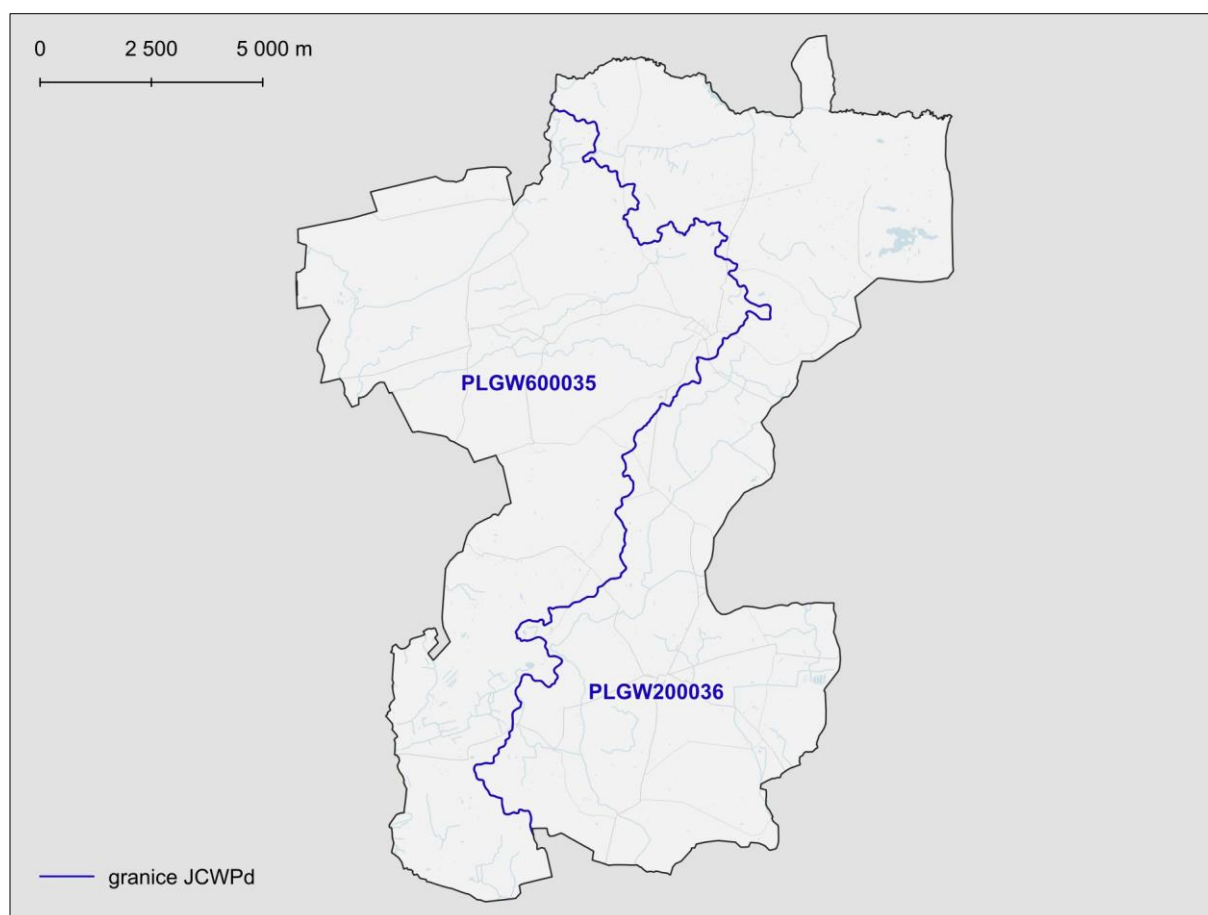
Ujęcia wód

Zaopatrzenie obszaru gminy w wodę pitną opiera się na ujęciach zlokalizowanych w miejscowościach: Rogalin, Sitno i Przepańkowo. Dla ujęć ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej, a wytyczne dotyczące zasad gospodarowania terenem w strefach ochronnych określają pozwolenie wodno-prawne i ustawa Prawo wodne.

GZWP i JCWPd

Gmina Sośno położona jest poza granicami Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

Zgodnie z obowiązującym Podziałem Polski na 174 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), gmina znajduje się w zasięgu JCWPd nr 35 obejmującej jej zachodnią część i JCWPd nr 36 na pozostałych terenach.

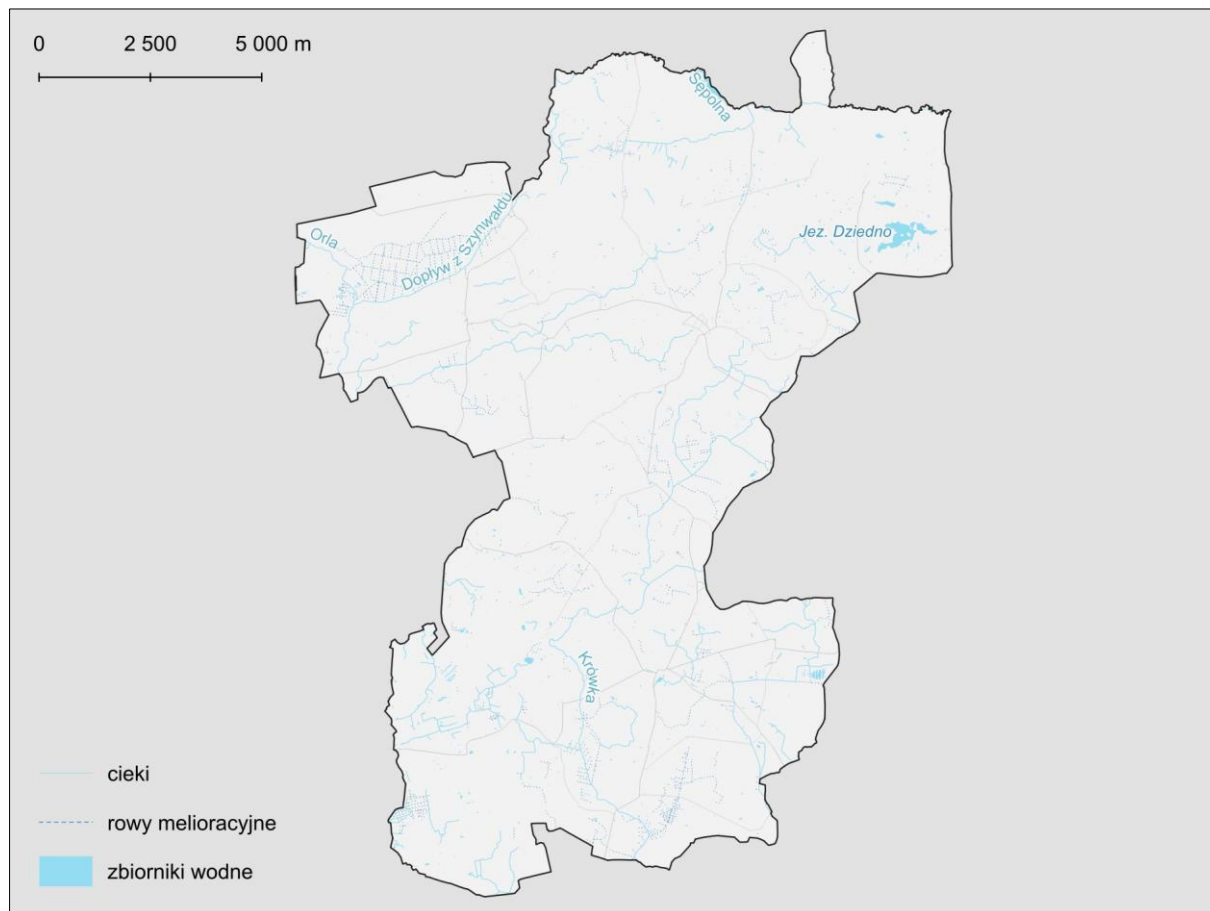
Rysunek 5. Rozmieszczenie JCWPd w granicach gminy Sośno
(źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, geoportal.gov.pl)

4.6. Wody powierzchniowe

Opis wód powierzchniowych

Sieć hydrograficzna gminy Sośno nie należy do szczególnie rozbudowanych. Charakterystyczną cechą jest dla niej natomiast przebieg działu wodnego II rzędu Wisła-Odra. W ten sposób obszar gminy jest podzielony między zlewnię Noteci na zachodzie i Brdy na wschodzie, a udział zlewni

tych rzek uклада się równo – mniej więcej po połowie powierzchni gminy. Najważniejszymi elementami sieci hydrograficznej gminy są Sępolenka (zwana także Sępolną), Krówka oraz Orla. Uzupełnienie sieci hydrograficznej stanowią niewielkie cieki, które mają charakter okresowy, rowy melioracyjne, liczne oczka wodne oraz Jezioro Dziedno.

Rysunek 6. Wody powierzchniowe (źródło: Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

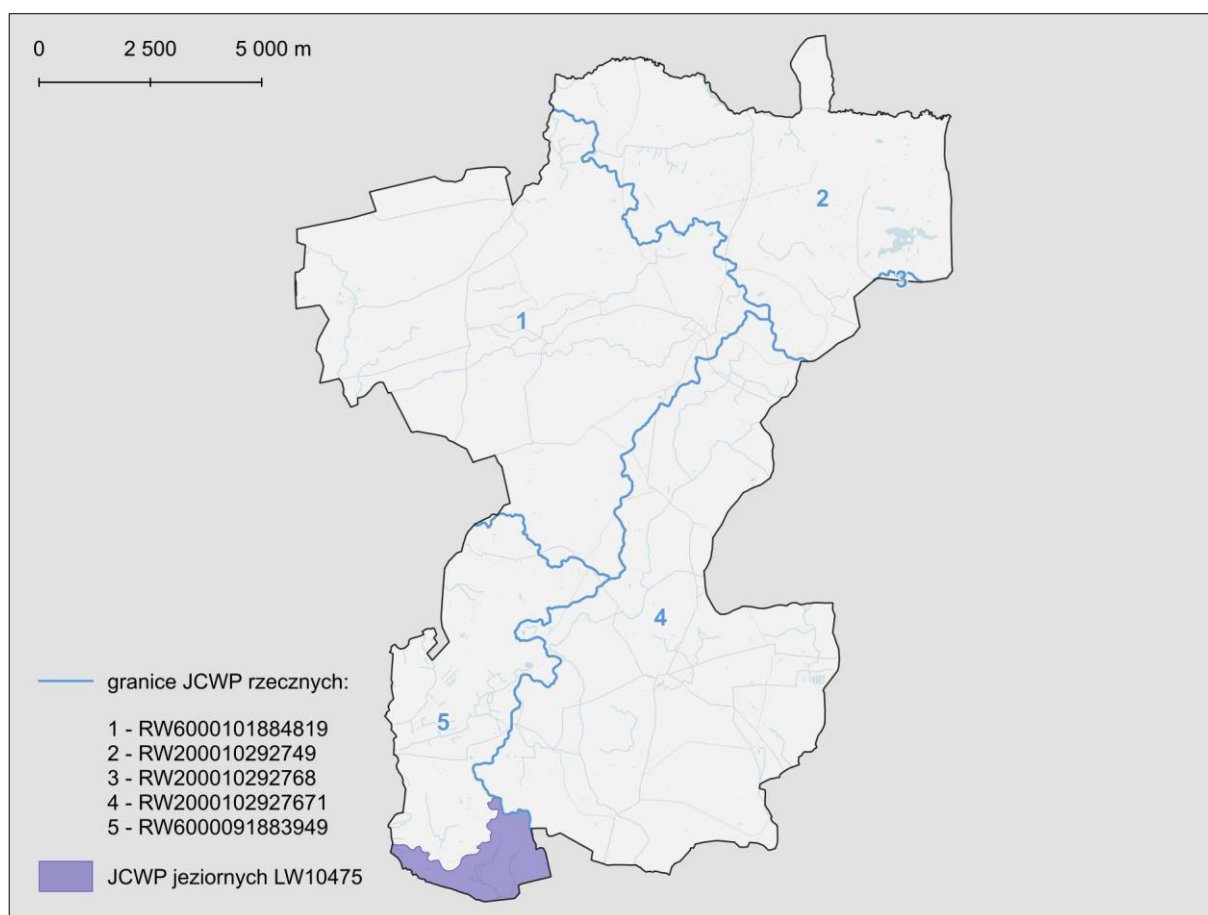
JCWP

Na obszarze gminy Sośno wyodrębniono pięć jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych i jedną jednolitą część wód powierzchniowych (JCWP) jeziornych. Jednolite części wód są podstawą identyfikacji zagrożeń środowiskowych, prowadzenia monitoringu środowiskowego oraz działań zaradczych dotyczących poprawy niewystarczającego stanu ekologicznego.

Tabela 2. Wykaz JCWP występujących na obszarze gminy Sośno

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP
JCWP rzecznych				
1	RW6000101884819	Orla do jez. Wiącborskiego	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód
2	RW200010292749	Sępolna	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	
3	RW200010292768	Lucimska Struga	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	
4	RW2000102927671	Krówka do Dopływu z jez. Proboszczowskiego	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	
5	RW6000091883949	Rokitka	Potok lub strumień nizinny	
JCWP jeziornych				
1	LW10475	Wiele	Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	naturalna część wód

Źródło: na podstawie danych Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy

Rysunek 7. Rozmieszczenie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych w granicach gminy (opracowano na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Dane udostępniane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wskazują, iż na terenie gminy Sośno nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Szata roślinna

Flora gminy Sośno nie wykazuje znacznego zróżnicowania. Dominują tam tereny rolne, a uzupełnieniem struktury przyrodniczej są tereny łąkowe, leśne oraz związane z wodami powierzchniowymi. Wskazać należy, iż najcenniejsze pod względem bioróżnorodności tereny skupia północna część gminy. Południe jest zdecydowanie rolnicze.

Większość obszaru gminy stanowią agrocenozy i tereny zurbanizowane. Roślinność ogranicza się tam do upraw oraz gatunków związanych z działalnością człowieka, rozprzestrzeniającymi się w miarę pogłębiania antropopresji. Na polach uprawnych spotykane są gatunki segetalne, natomiast przy budynkach, na przydrożach czy nieużytkach gatunki ruderalne. Ponadto miejscom zamieszkanym przez człowieka towarzyszy roślinność ozdobna, drzewa i krzewy owocowe. Na terenach wiejskich spotykane są także zadrzewienia przy drogach, na polach, przy rowach melioracyjnych.

Największe pod względem powierzchni, zwarte tereny leśne zlokalizowane są na północy, głównie w obrębach Szyńwałd, Przepałkowo, Toninek i Sośno. Ponadto zalesione są zbocza Doliny Sępolenki. Mniejsze płaty lasów występują w centrum i na południu – Tonin, Sitno, Mierucin, Tuskowo. W strukturze siedlisk leśnych w gminie dominuje las świeży (38%) i las mieszany świeży (28%), nieco mniejszy udział mają bór mieszany świeży (10%) i bór mieszany (8%). Na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych występują olsy, olsy jesionowe, lasy wilgotne czy bory

mieszane bagienne. Siedliska te mają charakter fragmentaryczny. Zlokalizowane są na wilgotnych terenach w pobliżu cieków i zbiorników wodnych, w obniżeniach terenu w obrębie lasów. Takie zbiorowiska, bogate w roślinność hydrofilną, stanowią cenny element urozmaicający krajobraz i wzbogacający bioróżnorodność. Świadczy o tym m.in. uznanie wielu bagien z terenu gminy za użytki ekologiczne.

W pasie nadbrzeżnym Sępolenki, a także pozostałych cieków i oczek, zagłębień bezodpływowych, rozwija się roślinność nadwodna, zbiorowiska szuwarowe, trzcinowiska. Występowanie takich zbiorowisk związane jest na ogół ze stałym dostępem do wody, jednak szuwar trzcinowy jest odporny na nowe warunki, np. przesuszenie. W związku z tym radzi sobie stosunkowo długo w warunkach lądowych, co jest dobrze widoczne w przypadku jezior w stanie zaniku, w obrębie których nadal występują trzcinowiska.

Zbiorowiska roślinności łąkowej występują głównie na obszarach dolin rzecznych oraz terenach działalności prowadzonych przez człowieka (często wylesień i odwodnień), najważniejsza dla tych zbiorowisk jest poprawna gospodarka łąkowa, zapobiegająca inkluzjom gatunków inwazyjnych (m.in. pokrzywa zwyczajna, ostróżka polna). Największy areał łąk w obrębie gminy występuje na północnym zachodzie – są to tzw. Łąki Mazurskie, będące pozostałością istniejącego tam dawniej jeziora, które uległo zanikowi.

Naturalna flora gminy została wzbogacona przez roślinność wprowadzoną w układach antropogenicznych, takich jak parki podworskie np. w Rogalinie, Wąwelnie, Tuszkanie czy Przepałkowie, zieleń cmentarna, sady i ogrody przydomowe, a także aleje i inna zieleń towarzysząca ciągom komunikacyjnym. Tereny te, poza walorami estetycznymi i kulturowymi, pełnią istotne funkcje ekologiczne – izolacyjną, klimatyczną, retencyjną i sanitarną, stanowiąc cenne ogniwa lokalnego systemu przyrodniczego gminy.

Fauna

Pod względem faunistycznym obszar gminy jest dość ubogi i nie odbiega od terenów sąsiednich. Fauna związana jest głównie z agrocenozami wśród których ostojami bioróżnorodności są doliny cieków, przecinające pola uprawne, a także tereny podmokłe i zalesione.

Na obszarze gminy mniej lub bardziej pospolicie występują duże ssaki jak jelenie, sarny, dziki oraz mniejsze: zające, łasice, krety, jeże czy wiewiórki, a także przedstawiciele ryjówkowatych i gryzoni. W płatach terenów zalesionych i zadrzewionych na zboczu doliny Sępolenki i w rozcięciach erozyjnych możliwe jest występowanie raczej mniejszej zwierzyny. Na otwartych powierzchniach, terenach rolnych, występować mogą zające czy króliki, a także ssaki czy gryzonie, takie jak mysz polna czy mysz białolaska.

Obszar gminy stanowi również teren bytowania i żerowania licznych gatunków ptaków. Na terenach rolnych i otwartych powszechnie występują gatunki takie jak skowronek, pliszka, bażant czy kuropatwa. Zadrzewienia i niewielkie kompleksy leśne stanowią miejsca lęgowe i żerowiska dla ptaków drobnych, m.in. sikor, kosów, drozdów i dzięciołów. Łąki Mazurskie są siedliskiem licznej awifauny, przede wszystkim żurawia. W krajobrazie otwartym obserwowane są również ptaki drapieżne, takie jak myszołów zwyczajny. Jeziora, cieki oraz strefy szuwarowe są siedliskiem ptaków wodnych i wodno-błotnych, w tym kaczek, perkozów, łabędzi oraz czapli. Sąsiedztwo zabudowań wykorzystują często przedstawiciele bociana białego, jak i mniejsi przedstawiciele jaskółkowatych, sroki czy wrony.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne, choć są słabo uregulowane prawnie i nie posiadają dedykowanych instrumentów ochrony, odgrywają fundamentalną rolę w utrzymaniu funkcjonalności środowiska naturalnego. Zagospodarowanie i użytkowanie tych obszarów powinno być ukierunkowane na zachowanie istniejących ekosystemów oraz ich wzajemnych powiązań. Na poziomie krajowym i międzynarodowym rozwijane są strategie ochrony korytarzy ekologicznych, które stanowią wytyczne dla polityki przestrzennej.

Według delimitacji korytarzy ekologicznych przeprowadzonej przez IBS PAN (2012), przez gminę przebiega fragment Korytarza Północnego, który stanowi jedno z głównych połączeń ekologicznych w Polsce. W granicach gminy przebiega jego część, gdzie wyodrębniono korytarz Krajna (KPn-17B). Obszar funkcjonalny korytarza na terenie gminy obejmuje jej północną część, w tym rzekę Sępoleńkę. Obszar ten wyróżnia się dużą mozaiką siedlisk, obejmującą lasy łęgowe, podmokłe łąki, torfowiska, tereny leśne oraz tereny rolnicze i zadrzewienia śródpolne. Tak zróżnicowane środowisko sprzyja występowaniu wielu gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym także gatunków chronionych.

W skali lokalnej podstawowe ekologiczne powiązania przestrzenne, związane ze strukturą przyrodniczą, obejmują także doliny mniejszych cieków, tereny podmokłe oraz zbiorniki wodne wraz z towarzyszącą im roślinnością. Wody, zarówno płynące jak i stojące stanowią lokalne ostoje bioróżnorodności, sprzyjają migracjom organizmów wodnych, wodno-ładowych, wodno-błotnych, w tym ornitofauny gniazdującej i żerującej w ich sąsiedztwie. Istotne znaczenie w funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych mają tereny rolnicze. Z jednej strony stanowią bazę pokarmową dla organizmów, z drugiej tereny lokalnej migracji mniejszych zwierząt jak lisy czy drobne gryzonie.

Uzupełnieniem systemu korytarzy lokalnych są izolowane ekosystemy (lokalne mikro węzły ekologiczne), o dużej wartości dla środowiska przyrodniczego gminy, takie jak: tereny zieleni urządzonej w obszarach zabudowanych, a także zieleń śródpolna, miedze.

4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody

Gmina Sośno to jednostka o charakterze wyraźnie rolniczym, w której dominującą formą użytkowania terenu są grunty orne. Najcenniejsze pod względem różnorodności przyrodniczej są tereny położone na północy gminy, związane z Doliną Sępoleńki, łąkami Mazurskimi czy ozami wielowickimi. W granicach gminy znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

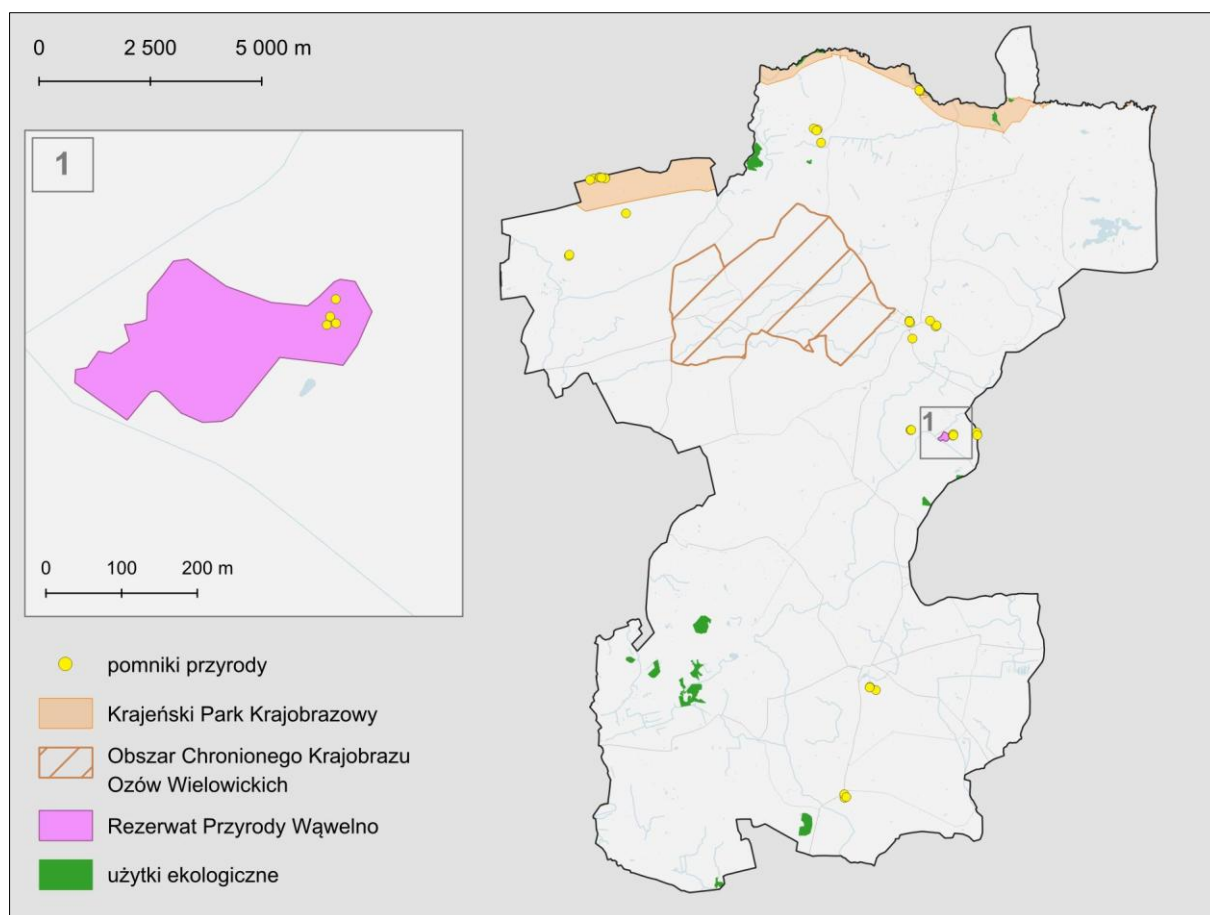
- Krajeński Park Krajobrazowy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich;
- Rezerwat Przyrody Wąwelnio;
- pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

Krajeński Park Krajobrazowy został utworzony został na mocy Rozporządzeniem nr 24/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 17 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą Krajeński Park Krajobrazowy (Dz.Urz. Woj. Bydgoskiego Nr 61, poz. 344 z dnia 5 października 1998 r.).

Krajeński Park Krajobrazowy chroni centralną część Pojezierza Krajeńskiego, wyróżniając się urozmaiconym krajobrazem polodowcowym z licznymi jeziorami, dolinami rzecznyymi i torfowiskami. Teren ten cechuje się dużą bioróżnorodnością – występują tu chronione gatunki roślin, m.in. rosiczka, lilia złotogłów i wawrzynek wilczełyko. Park jest również ważną ostoją dla wielu rzadkich zwierząt, w żurawi, bielików, bobrów i wydr. Szczególną wartość mają dobrze zachowane siedliska wodno-błotne oraz lasy liściaste i mieszane. Celem ochrony jest zachowanie tych walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz krajobrazowych w duchu zrównoważonego rozwoju. W granicach gminy Sośno obszar chroniony obejmuje północne fragmenty gminy, które przylegają do koryta rzeki Sępoleńki oraz lasów na północ od łąk Mazurskich. W związku z tym ochronie podlegają najcenniejsze pod względem florystycznym, faunistycznym i geomorfologicznym tereny w gminie.

Na obszarze Parku obowiązuje szereg zakazów mających na celu zachowanie cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Obejmują one m.in. zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zakaz niszczenia siedlisk zwierząt, wycinki zadrzewień, przekształcania zbiorników wodnych, prowadzenia prac ziemnych zmieniających rzeźbę terenu czy ingerencji w stosunki wodne. Regulacje te służą minimalizacji negatywnego wpływu działalności człowieka na ekosystemy, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb społeczno-gospodarczych.

Dla Parku ustanowiono plan ochrony, przyjęty Rozporządzeniem nr 8 Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 27 maja 2009 r. dla Krajeńskiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 8. Prawne formy ochrony przyrody na terenie gminy Sośno (źródło: Geoserwis GDOŚ)

Obszar Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich zajmuje obszar o powierzchni 1120,54 ha. Obszar obejmuje fragment Pojezierza Krajewskiego i charakteryzuje się występowaniem młodego krajobrazu polodowcowego, a szczególnie unikatowymi formami rzeźby terenu tzw. ozami. Cały obszar chronionego krajobrazu położony jest w granicach gminy.

Utworzony został na mocy Rozporządzenia nr 9/1991 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów krajobrazu chronionego w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. z dnia 10 września 1991 r. Nr 17, poz. 127). Obecnie obszar funkcjonuje na mocy Uchwały nr VI/115/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 3065).

Występowanie Obszaru Chronionego Krajobrazu wiąże się z określonymi ograniczeniami dotyczącymi użytkowania terenu oraz korzystania z zasobów środowiska. Ograniczenia te mają na celu ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru, a ich celem jest minimalizowanie negatywnego wpływu działań ludzkich na ekosystemy. Wprowadzone regulacje wpływają na sposób gospodarowania przestrzenią, zapewniając równowagę między ochroną środowiska a potrzebami gospodarczymi i społecznymi.

Rezerwat przyrody Wąwelno zajmuje obszar o powierzchni 4,72 ha. Celem ochrony jest zachowanie siedliska żyznego lasu liściastego o charakterze grądu środkowoeuropejskiego *Galio sylvatici-Carpinetum* z cechami żyznej buczyny niżowej *Galio odorati-Fagetum*, a w szczególności zachowanie warunków niezbędnych dla niezaburzonych, naturalnych i spontanicznych procesów odnowienia drzewostanu zniszczonego wskutek nawałnicy, z uwzględnieniem potrzeb ochrony populacji jarzębu brekinii *Sorbus torminalis*.

Utworzony został na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 września 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1958 r. Nr 81, poz. 466). Obecnie obszar funkcjonuje na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska

w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2021 roku zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Wąwelnio" (Dz. Urz. z 2021 r. poz. 1118).

Dla rezerwatu Wąwelnio obowiązuje plan ochrony, ustanowiony na mocy Zarządzenia Nr 0210/8/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Wąwelnio" i zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2021 roku zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Wąwelnio".

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody w granicach gminy Sośno znajduje się obecnie 16 **pomników przyrody** i 23 **użytki ekologiczne**.

4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń

4.9.1 Powietrze atmosferyczne

Ze względu na rodzaj i zasięg wyróżnia się trzy rodzaje emisji: punktową pochodzącą ze źródeł przemysłowych, technologicznych i energetycznych, liniową związaną z transportem drogowym oraz powierzchniową pochodzącą z niskiej emisji z ogrzewania mieszkań i domów.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na obszarze gminy pozostaje emisja niska, związana z ogrzewaniem budynków mieszkalnych, usługowych oraz obiektów inwentarskich w gospodarstwach domowych. Emisja niska przyczynia się do wzrostu w atmosferze stężeń pyłów i zanieczyszczeń gazowych oraz często innych substancji szkodliwych dla zdrowia ludzi, co jest zauważalne głównie w okresie zimowym.

W zakresie emisji liniowej, największe znaczenie dla jakości powietrza mają drogi krajowe i wojewódzkie, o największym natężeniu ruchu, w tym samochodów ciężarowych. W gminie Sośno droga krajowa nr 25 przebiega na północy i prowadzi, tak jak drogi pozostałych klas – powiatowe i gminne – terenami rolnymi, częściowo z zabudową zagrodową. Największe zagęszczenie sieci drogowej, a zarazem zabudowy, występuje w Sośnie. Należy jednak zauważyć, że dla całej gminy znamienne jest występowanie zabudowy przy ciągach komunikacyjnych. Rozdrobnienie zabudowy jest nieznaczne, od głównych ciągów oddalone są nieliczne zabudowania zagrodowe. Drogi powiatowe, przy których rozmieszczona jest zabudowa, nie przyczyniają się do emisji pyłów zawieszonych, czy spalin i gazów wydechowych, w takiej ilości jak ma to miejsce w przypadku drogi krajowej. Na północy występuje jednak znacznie mniej zabudowy niż w pozostałych częściach gminy, w związku z czym nie dochodzi do kumulacji szkodliwych substancji w powietrzu na dużą skalę.

Na terenie gminy nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe, które mogłyby w istotny sposób wpływać na stan powietrza. Istniejące obiekty usługowe i produkcyjne, dzięki stosowaniu nowoczesnych technologii ograniczających emisję, nie generują znaczących uciążliwości środowiskowych.

Podając za *Roczną ocenę jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2024*, na obszarze całego województwa dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, natomiast poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ został przekroczony w trzech strefach: aglomeracja bydgoska, miasto Włocławek i strefa kujawsko-pomorska, do której zalicza się obszar gminy. W związku z powyższym strefa kujawsko-pomorska, a tym samym analizowany obszar, została zaklasyfikowana do strefy C ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Zaklasyfikowanie do strefy C skutkuje koniecznością sporządzenia lub aktualizacji programu ochrony powietrza (POP). Uchwałą nr LIX/804/23 z dnia 26 czerwca 2023 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego zatwierdził aktualizację programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2.5} oraz benzo(a)pirenu. Dokument ten określa kierunki działań naprawczych zmierzających do przywrócenia standardów jakości powietrza, harmonogram rzeczowo-finansowy oraz wykaz jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań.

4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi

Pojęcie degradacji gleby obejmuje wszystkie negatywne zmiany w środowisku glebowym skutkujące zmniejszeniem jego aktywności chemicznej, biologicznej i fizycznej, a co za tym idzie żyzności i produktywności. Degradacja może być skutkiem zarówno działalności antropogenicznej, jak i zjawisk naturalnych. Na terenie gminy degradacja powierzchni ziemi wiąże się z wydobywaniem surowców naturalnych, działalnością rolniczą oraz lokalizacją nowej zabudowy, infrastruktury technicznej i drogowej.

Źródłem degradacji powierzchni ziemi na obszarze gminy są tereny rolnicze. Intensywne zabiegi agrotechniczne, zwłaszcza na obszarach falistych, mogą prowadzić do erozji gleby i wypłukiwania związków biogenych i innych zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, co skutkuje eutrofizacją rzek i zbiorników wodnych. Z tego względu kluczowe jest stosowanie zasad kodeksu dobrej praktyki rolniczej, które minimalizują ryzyko erozji gleby i zanieczyszczenia wrażliwego środowiska wodno-gruntowego.

Do przeobrażeń powierzchni ziemi prowadzi również eksploatacja surowców mineralnych – piasków i żwirów. W wyniku wydobywania doszło do lokalnego, trwałego i nieodwracalnego uszkodzenia profili glebowych oraz zmian w ukształtowaniu powierzchni terenu.

Na terenie gminy procesy urbanizacyjne mają charakter mało intensywny. Rozwój zabudowy koncentruje się głównie w miejscowości Sośno, pełniącej funkcję lokalnego ośrodka administracyjno-usługowego oraz w wybranych większych wsiach jak np. Wąwelno. Nowa zabudowa mieszkaniowa, usługowa i zagrodowa realizowana jest przede wszystkim jako uzupełnienie istniejącej zabudowy, bez wyraźnej ekspansji na tereny otwarte i rolnicze. Rozwój przestrzenny odbywa się wzdłuż istniejącej sieci dróg powiatowych i gminnych, co sprzyja wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz ogranicza rozpraszanie zabudowy. Proces ten prowadzi do stopniowych przekształceń powierzchni ziemi, w tym lokalnego uszczelniania gruntów oraz ograniczenia naturalnej infiltracji wód opadowych, jednak skala tych zmian nie powoduje istotnych zaburzeń środowiskowych w ujęciu całej gminy.

Na terenie gminy Sośno nie występują ani osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi. Obecnie przekształcenia powierzchni ziemi mogą być związane z efemerycznymi zmianami w przypowierzchniowej warstwie gleby, związanymi z procesami budowlanymi czy też zabiegami agrotechnicznymi, a także wydobywaniem kopalin.

4.9.3 Jakość wód

Stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych zależy od wielu czynników, wynikających przede wszystkim z działalności człowieka, ale również czynników naturalnych. Wśród czynników naturalnych wpływających na jakość wód należy wskazać m.in. budowę geologiczną (budowa zlewni, rodzaj skał), warunki hydrogeologiczne (układ warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych), klimat (wielkość opadów, wilgotność), rzeźba terenu. Wśród najważniejszych czynników antropogenicznych, wpływających na kształtowanie jakości wód, należy wskazać przede wszystkim wpływ zanieczyszczeń z obszarów użytkowanych rolniczo oraz zrzuty ścieków z sektora komunalnego, powodujących nadmierną eutrofizację.

Stan wód podziemnych, szczególnie wód gruntowych, zależy od budowy geologicznej i obecności warstw izolacyjnych. Na większości obszaru gminy obecność glin w nadkładzie stanowi zabezpieczenie dla pierwszego poziomu wód podziemnych. Jedynie w dolinach cieków, obniżeniach terenu i strefach przyjeziornych wody podziemne są podatne na zanieczyszczenie.

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych posłużono się wynikami oceny jakości wód podziemnych prowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej stan ogólny, a także chemiczny i ilościowy JCWPd z obszaru gminy oceniono na dobry. JCWPd nr 35 i JCWPd nr 36 nie są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Monitoring jakości wód powierzchniowych prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej stan trzech JCWP określono jako zły, dla dwóch JCWP odnotowano brak danych. W granicach gminy Sośno odnotowano 1 zlewnie JCWP, której stan jest zły. Trzy JCWP nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, a trzy są zagrożone. Celami środowiskowymi dla wszystkich JCWP jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego. Dopuszczono odstępstwa od założonych celów środowiskowych tj. odstępstwo czasowe (termin osiągnięcia dobrego stanu dla JCWP ustanowiono na 2027 r. lub rok 2039 – dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE) oraz ustalenie celów mniej rygorystycznych.

Gmina konsekwentnie realizuje działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji wód powierzchniowych i podziemnych poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury wodno-ściekowej, jednak stan wód nie ulega znacznej poprawie. Zmniejszenie presji, nie powoduje natychmiastowych zmian parametrów wód, co jest spowodowane charakterystyką ekosystemów wodnych. Z racji występowania potencjalnych zagrożeń w zlewniach cieków oraz konieczności ochrony cennych obszarów środowiska naturalnego, działania mające na celu utrzymanie jakości wód w obszarze gminy powinny mieć charakter priorytetowy.

4.9.4 Hałas

Hałas to czynnik stresogenny, a przy długotrwałej ekspozycji może powodować między innymi choroby układu krążenia, choroby psychiczne i zaburzenia snu. Na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska, terenami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, tereny szpitali i domów pomocy społecznej, szkół, a także tereny uzdrowisk i rekreacyjno-wypoczynkowe.

Standardy dotyczące klimatu akustycznego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112). W rozporządzeniu zawarte są dopuszczalne poziomy hałasu dla poszczególnych rodzajów źródeł, w odniesieniu do rodzaju terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje.

Na terenie gminy Sośno główne źródła hałasu mają charakter komunikacyjny i związane są przede wszystkim z ruchem drogowym. Największe natężenie hałasu występuje w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 25. Przebiega ona przez tereny rolnicze, częściowo zabudowane, głównie z zabudową zagrodową, narażoną na oddziaływanie hałasu. Największe skupienie zabudowy i ulic (dróg powiatowych) występuje w Sośnie, nieco mniejsze w Wąwelnie. W pozostałych częściach gminy natężenie ruchu komunikacyjnego jest relatywnie niższe i choć wpływa na jakość klimatu akustycznego, nie powinna przekładać się na przekroczenia wartości progowych poziomu hałasu.

W gminie funkcjonują obiekty produkcyjne, których działalność również może wpływać na poziom hałasu w ich otoczeniu. Jak wskazano wcześniej, nie są to zakłady mogące w sposób bardzo uciążliwy oddziaływać na klimat akustyczny. W gminie największy wpływ na warunki akustyczne ma ruch drogowy.

Obszary wiejskie, szczególnie tereny rolnicze, charakteryzują się niskim poziomem tła akustycznego, typowym dla terenów o rozproszonej zabudowie i dużym udziale przestrzeni otwartych. Naturalne bariery, takie jak pasy zadrzewień śródpolnych, zwarte tereny leśne oraz ukształtowanie terenu dodatkowo ograniczają rozprzestrzenianie się hałasu.

Na terenie gminy nie ustanowiono obszarów cichych.

4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego

W środowisku przyrodniczym istnieją pola elektromagnetyczne naturalne, których występowanie nie jest związane z działalnością człowieka oraz pola będące efektem tej działalności (sztuczne,

antropogeniczne. Na obszarze gminy Sośno jako główne źródła promieniowania niejonizującego należy wskazać: napowietrzną linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 110 kV Bydgoszcz Jasiniec – Koronowo – Sępólno Krajeńskie, napowietrzne linie średniego napięcia i związane z nimi stacje elektroenergetyczne, a także stacje bazowe telefonii komórkowej i radiolinii.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest w sposób ciągły przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Na obszarze gminy w ostatnich latach nie wykonano tego typu pomiarów. Poprzez analogię do innych podobnych zagospodarowaniem obszarów wiejskich można założyć, że nie notuje się przekroczeń norm w zakresie promieniowania elektromagnetycznego, ponieważ poza wymienionymi powyżej nie znajdują się tam większe źródła emisji pól elektromagnetycznych, a funkcjonujące urządzenia są typowe dla powszechnie stosowanych w Polsce.

4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Bieżące ustalenia dotyczące klasyfikacji zakładów pod względem ryzyka wystąpienia awarii określa Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie gminy nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) oraz zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

4.10. Walory kultury materialnej

Gmina Sośno posiada zasoby dziedzictwa kulturowego typowe dla obszarów wiejskich Pojezierza Krajeńskiego, ukształtowane przez wielowiekową działalność rolniczą, rozwój osadnictwa wiejskiego oraz gospodarkę leśną. Krajobraz kulturowy gminy tworzą przede wszystkim tradycyjne układy ruralistyczne wsi o zwartej i liniowej formie, zagrody wiejskie, zespoły dworsko-parkowe, obiekty sakralne oraz elementy małej architektury, takie jak kapliczki i krzyże przydrożne. Najcenniejsze elementy dziedzictwa kulturowego zostały objęte ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków oraz ujęcie w gminnej ewidencji zabytków.

4.11. Walory krajobrazowe

Krajobraz gminy Sośno cechuje się różnorodnością, wynikającą z mozaiki terenów rolniczych, leśnych oraz wodnych, częściowo objętych formami ochrony przyrody. Obszary wykorzystywane rolniczo przeważają w krajobrazie gminy, jednak jego monotonię urozmaicają dolina rzeki Sępolenki, moreny czołowe, ozy i Łąki Mazurskie. Obecnie na obszarze gminy dominuje krajobraz kulturowy – rolniczy i wiejski, który przeplata się z krajobrazem naturalnym.

Szczególnie atrakcyjne są tereny północnej części gminy, wchodzące w skład Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, gdzie występują malownicze układy pól i lasów przecięte doliną rzeki Sępolenki. W krajobrazie wyróżniają się również Ozy Wielowickie – kręte pagórki polodowcowe w okolicach Sośna, Wielowiczka i Wielowicza oraz Łąki Mazurskie – rozległe, podmokłe użytki zielone o wysokich walorach przyrodniczych. Istotnym elementem przestrzeni jest również Jezioro Dziedno, otoczone trzcinowiskami i terenami podmokłymi, stanowiące atrakcyjny obszar widokowy i dogodny siedlisko dla licznych gatunków ptaków. Dużą wartość krajobrazową i przyrodniczą mają także kompleksy leśne w okolicach Wąwelna, gdzie położony jest Rezerwat Przyrody Wąwelno, chroniący m.in. rzadki w Polsce gatunek drzewa – jarzab brekinia.

Gmina charakteryzuje się dominacją terenów rolniczych, głównie pól uprawnych i użytków zielonych w dolinach cieków i obniżeniach terenu. Tereny te charakteryzują się występowaniem krajobrazów płaskich i falistych, obecnością oczek wodnych oraz cieków z towarzyszącą roślinnością hydrofilną, a także zadrzewieniami i zakrzaczeniami. Pomimo przekształceń dokonanych przez człowieka, tereny rolnicze zachowują harmonijny i spójny wygląd. Obecność wód powierzchniowych, zieleni śródpolnej i łąkowej wzbogaca obszary rolnicze, nadając im wysokie walory estetyczne i kulturowe.

Tereny zabudowy wiejskiej charakteryzują się dominacją zabudowy niskiej – mieszkalnej, usługowej wraz z towarzyszącą im zabudową związaną z produkcją rolną. Tereny zabudowane w gminie i jej okolicy mają charakter równomiernie rozproszony. Część miejscowości charakteryzuje się zachowanym historycznym układem przestrzennym. Na terenie gminy można napotkać obiekty zabytkowe odznaczające się estetycznym wykończeniem i ciekawym detałem architektonicznym. Szczególnie cenne elementy historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej będące świadectwem historii i tradycji regionu zostały wpisane do Rejestru Zabytków.

W przestrzeni gminy znajdują się techniczne dominanty krajobrazowe, takie jak napowietrzne linie elektroenergetyczne i słupy, które lokalnie obniżają walory widokowe krajobrazu. Do elementów wpływających na estetykę przestrzeni należy także panele fotowoltaiczne, charakterystyczne dla krajobrazu rolniczego silosy. Obiekty te wyróżniają się w przestrzeni wiejskiej jako elementy infrastruktury, jednak ich obecność jest już częścią codziennego krajobrazu rolniczego. Odbiór tych technicznych dominant, podobnie jak napowietrznych linii, jest subiektywny i zależy od indywidualnej percepcji obserwatora, choć bez wątplenia wpływają one na krajobraz. Na obszarze gminy nie występują obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

Gmina jest bogata w unikalne walory krajobrazowe i przyrodnicze, które są nieodzownym elementem lokalnego dziedzictwa. Ochrona walorów krajobrazowych gminy odbywa się na wielu poziomach prawnych i administracyjnych. W granicach gminy funkcjonują różne formy ochrony przyrody, które obejmują obszary o wysokich walorach. Cenne zabytki zostały wpisane do gminnej ewidencji zabytków oraz rejestru zabytków.

Zgodnie z Uchwałą Nr LXI/851/2023 z dnia 25 września 2023 roku Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego. Na terenie gminy Sośno zidentyfikowano 18 krajobrazów, z których żaden nie uzyskał statusu krajobrazu priorytetowego. Mimo to dla 7 krajobrazów audyt krajobrazowy formułuje rekomendacje i wnioski z uwagi na to, iż położone są w całości lub części na obszarach chronionych w rozumieniu artykułu 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W zakresie podstawowych problemów środowiskowych gminy należy wymienić:

1. Zanieczyszczenie powietrza:

- emisja niska, szczególnie w sezonie grzewczym, pochodząca z indywidualnych źródeł ciepła opalanych węglem i drewnem w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej;
- emisja liniowa, związana z ruchem pojazdów na drodze krajowej nr 25, ale przede wszystkim drogach powiatowych i gminnych;
- lokalne emisje z zakładów usługowych i produkcyjnych, wpływające na jakość powietrza w ich bezpośrednim otoczeniu.

2. Hałas:

- komunikacyjny wzdłuż głównych tras komunikacyjnych;
- lokalne uciążliwości akustyczne w rejonach zakładów usługowych i produkcyjnych.

3. Zagrożenia dla zasobów wód:

- spływ powierzchniowy zanieczyszczeń rolniczych (azotany, fosforany) i komunalnych do wód powierzchniowych prowadzący do ich eutrofizacji;
- presja na wody powierzchniowe i podziemne związana z rozproszoną zabudową oraz niepełnym skanalizowaniem niektórych obszarów wiejskich.

4. Problem przekształceń rzeźby terenu:

- procesy uszczelniania powierzchni w wyniku urbanizacji i rozwoju infrastruktury;
- tereny eksploatacyjne i poeksploatacyjne.

5. Zachowanie bioróżnorodności:

- fragmentacja siedlisk w wyniku zabudowy i intensyfikacji rolnictwa;
- zanikanie drobnych elementów przyrodniczych (oczek wodnych, zadrzewień śródpolnych), które odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych;
- uproszczona struktura krajobrazu rolniczego, sprzyjająca spadkowi różnorodności siedliskowej na obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo.

6. Przekształcenia środowiska związane z zainwestowaniem:

- rozpraszanie zabudowy w krajobrazie otwartym, zwłaszcza w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy, przy ograniczonej dostępności infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- wpływ rozwijających się instalacji OZE na krajobraz.

7. Zmiany klimatu i susze:

- wzrost częstotliwości i intensywności susz wpływających na zasoby wodne, kondycję siedlisk wilgotnych oraz produkcję rolną;
- ograniczona zdolność retencji powierzchniowej w obszarach intensywnej zabudowy, związana z wysokim stopniem uszczelnienia gruntu.

Ograniczenie zagrożeń środowiskowych na terenie gminy powinno być realizowane poprzez:

- modernizację indywidualnych źródeł ciepła w zabudowie mieszkaniowej poprzez promocję i wsparcie finansowe dla wymiany przestarzałych pieców węglowych na niskoemisyjne systemy grzewcze (pompy ciepła, kotły gazowe, instalacje OZE);
- ochronę wód powierzchniowych i podziemnych poprzez stopniową rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych oraz promowanie przydomowych oczyszczalni ścieków o wysokiej skuteczności oczyszczania, szczególnie na obszarach rozproszonej zabudowy;
- ochronę gleb rolnych przed erozją i zanieczyszczeniem poprzez promowanie zasad dobrej praktyki rolniczej, w szczególności na obszarach o wysokiej klasie bonitacyjnej gleb;;
- monitoring i ograniczanie presji gatunków inwazyjnych, z równoczesnym wspieraniem działań odtwarzających rodzime gatunki roślin;
- ograniczenie rozpraszania zabudowy poprzez ukierunkowanie inwestycji w istniejących strefach osadniczych oraz promowanie zwartych form zabudowy;
- wdrażanie działań adaptacyjnych do zmian klimatu, w szczególności zwiększanie retencji, ochrona naturalnych obniżeń terenowych, wspieranie małej retencji oraz ograniczanie uszczelniania powierzchni;
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Problemy środowiskowe gminy są stosunkowo dobrze rozpoznane, a ich identyfikacja nie powoduje większych trudności. Część z nich doczekała się, zgodnie z obowiązującym prawem, odpowiednich środków zaradczych. Ograniczenie zagrożeń środowiska na obszarze gminy polegać będzie na wprowadzaniu właściwych ustaleń szczegółowych w treści miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na dokładnym ich egzekwowaniu. Jak wykazano powyżej, część zagrożeń wynika z dokonanych już przekształceń.

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W przypadku braku uchwalenia planu ogólnego, gmina Sośno utraciłaby możliwość prowadzenia skutecznej i zintegrowanej polityki przestrzennej zgodnej z aktualnymi przepisami prawa. Zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 roku, plan ogólny jest nowym narzędziem planistycznym, które określa ramy przestrzennego rozwoju gminy oraz warunki lokalizacji inwestycji. Dokument ten, choć nie zastępuje wprost studium, to staje się dokumentem obligatoryjnym, warunkującym możliwość sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Brak planu ogólnego oznaczałby:

- niemożność uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co uniemożliwiłoby realizację zamierzeń inwestycyjnych zgodnych z potrzebami mieszkańców,
- niemożność wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji, ponieważ zgodnie z nowymi przepisami decyzje WZ mogą być wydawane wyłącznie w wyznaczonych obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ), które może wskazać wyłącznie plan ogólny.

W wymiarze środowiskowym brak realizacji dokumentu może prowadzić m.in. do:

- nasilenia presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo, w tym doliny cieków, obszary podmokłe, tereny leśne i zadrzewione oraz obszary objęte ochroną krajobrazową, w szczególności Obszar Chronionego Krajobrazu Ozy Wielowickie, gdzie brak jednoznacznych wytycznych mógłby skutkować niekontrolowaną zabudową i fragmentacją korytarzy ekologicznych;
- rozpraszania zabudowy na terenach rolniczych, prowadzącego do trwałego wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, zwiększenia powierzchni uszczelnionych oraz pogorszenia bilansu wodnego;
- zwiększenia presji na środowisko wodne na skutek niekontrolowanego zagospodarowania terenów przyległych do cieków i zbiorników wodnych, przy jednoczesnym ograniczeniu możliwości racjonalnego rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej;
- ograniczenia możliwości wdrażania działań adaptacyjnych do zmian klimatu, w tym rozwoju zielono-błękitnej infrastruktury, ochrony obniżeń terenowych i zwiększania retencji krajobrazowej, co w warunkach gminy rolniczej może potęgować skutki suszy i okresowych deficytów wodnych;
- narastania konfliktów przestrzennych pomiędzy funkcjami rolniczymi, mieszkaniowymi, gospodarczymi, rekreacyjnymi i przyrodniczymi, zwłaszcza w obrębie istniejących wsi oraz wzdłuż dróg powiatowych i gminnych, gdzie presja inwestycyjna jest największa.

W dłuższej perspektywie brak uchwalenia planu ogólnego gminy Sośno mógłby prowadzić do postępującego rozproszenia zabudowy, pogorszenia ładu przestrzennego oraz stopniowej degradacji środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Szczególnie narażone byłyby tereny dolinne, obszary podmokłe, tereny leśne i zadrzewione oraz krajobraz otwarty Pojezierza Krajeńskiego. W konsekwencji gmina utraciłaby realną możliwość prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej, skutecznej ochrony lokalnych systemów przyrodniczych oraz reagowania na wyzwania związane ze zmianami klimatu.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Celem sporządzenia planu ogólnego gminy Sośno jest wyznaczenie ram dla dalszego, zrównoważonego rozwoju. Zidentyfikowane potencjalne oddziaływania na środowisko związane są przede wszystkim z przekształceniem terenów niezainwestowanych głównie pod zabudowę mieszkaniową, usługową i gospodarczą oraz realizacją nowej lub rozbudową istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w ramach wyznaczonych stref planistycznych.

Oddziaływanie na jakość powietrza i klimat

Plan ogólny gminy Sośno jako dokument kształtujący politykę przestrzenną całego obszaru gminy, będzie miał znaczenie dla warunków środowiskowych, w tym jakości powietrza atmosferycznego oraz lokalnego klimatu. Realizacja jego ustaleń, zarówno poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jak i decyzje o warunkach zabudowy na obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ), może wiązać się z występowaniem krótkotrwałych, lokalnych emisji zanieczyszczeń powietrza na etapie realizacji inwestycji. Emisje te będą związane głównie z pracą sprzętu budowlanego oraz transportem materiałów i będą miały charakter przejściowy, ograniczony przestrzennie i nieistotny w skali całej gminy.

W dłuższej perspektywie ustalenia planu ogólnego sprzyjają utrzymaniu korzystnych warunków aerosanitarnych i bioklimatycznych na obszarze gminy Sośno. Gmina ma charakter typowo wiejski, o niskim stopniu urbanizacji, co ogranicza presję związaną z emisją komunikacyjną i przemysłową. Dominujący udział terenów otwartych, rolniczych oraz zieleni sprzyja swobodnej cyrkulacji mas powietrza i ogranicza ryzyko lokalnych zastoin zanieczyszczeń. Szczególne znaczenie dla kształtowania mikroklimatu mają doliny cieków, obszary jeziorne, tereny podmokłe, a także kompleksy leśne i zadrzewienia. Elementy te pełnią istotną rolę w regulacji temperatury, retencji wilgoci, naturalnym przewietrzaniu oraz stabilizacji lokalnych warunków klimatycznych. Ujęcie ich w ramach strefy otwartej (SO) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN) sprzyja zachowaniu ciągłości przyrodniczej i korytarzy przewietrzania oraz ogranicza presję zabudowy na tereny wrażliwe środowiskowo.

Plan ogólny nie przewiduje intensywnego rozwoju funkcji mogących generować ponadlokalne emisje zanieczyszczeń powietrza. Strefy usługowe (SU) oraz gospodarcze (SP) wyznaczono w oparciu o istniejące zagospodarowanie i lokalne potrzeby rozwojowe, w sposób ograniczający konflikty przestrzenne i środowiskowe. Realizacja inwestycji w tych strefach będzie wymagała stosowania rozwiązań niskoemisyjnych oraz zachowania odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnych.

W granicach gminy Sośno wyznaczono strefę górnictwa (SG), obejmującą tereny objęte koncesją na wydobycie piasków i żwirów w miejscowości Rogalin. Są to obszary o utrwalonym kierunku użytkowania, na których prowadzona jest eksploatacja odkrywkowa surowców mineralnych. Oddziaływanie działalności wydobywczej na jakość powietrza ma charakter lokalny i okresowy, związany przede wszystkim z emisją pyłów mineralnych w trakcie robót eksploatacyjnych, załadunku oraz transportu urobku. Skala tych oddziaływań ogranicza się do bezpośredniego otoczenia wyrobiska i tras dojazdowych.

Plan ogólny nie wyklucza możliwości lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym elektrowni słonecznych i wiatrowych, w wybranych strefach otwartych, na których realizacja nie koliduje z uwarunkowaniami środowiskowymi i przestrzennymi. Szczegółowe rozmieszczenie takich inwestycji będzie wymagało rozstrzygnięć na poziomie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, poprzedzonych analizą wpływu na środowisko i krajobraz.

Rozwój OZE przyczynia się do zwiększenia udziału energii odnawialnej i ograniczenia emisji zanieczyszczeń, jednak każdorazowo wymaga indywidualnej oceny lokalnych uwarunkowań oraz potencjalnych oddziaływań przestrzennych.

Ustalenia planu ogólnego uwzględniają również wyzwania związane ze zmianami klimatu, w tym ryzyko okresowych susz oraz lokalnych podtopień po intensywnych opadach. Ochrona terenów o wysokim potencjale retencyjnym, ograniczanie rozpraszania zabudowy oraz przeciwdziałanie nadmiernemu uszczelnianiu powierzchni sprzyjają zwiększeniu odporności gminy Sośno na skutki zmian klimatycznych. W efekcie realizację ustaleń planu ogólnego należy ocenić jako sprzyjającą utrzymaniu dobrej jakości powietrza oraz stabilnych warunków mikroklimatycznych w skali gminy.

Wytwarzanie odpadów

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Sośno, obejmujących rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej oraz w ograniczonym zakresie gospodarczej, będzie wiązać się ze stopniowym wzrostem ilości wytwarzanych odpadów komunalnych. Wzrost ten dotyczyć będzie przede wszystkim gospodarstw domowych oraz podmiotów funkcjonujących w strefach usługowych (SU) i gospodarczych (SP), jednak ze względu na wiejski charakter gminy oraz niską intensywność zagospodarowania nie będzie miał charakteru ponadlokalnego.

Na etapie realizacji nowych inwestycji oraz modernizacji istniejącej zabudowy okresowo występować będą odpady budowlane i rozbiórkowe, w tym gruz, elementy konstrukcyjne, opakowania po materiałach budowlanych oraz pozostałości instalacyjne i wykończeniowe. Odpady te będą musiały być zagospodarowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, poprzez selektywne zbieranie oraz przekazywanie do podmiotów posiadających stosowne decyzje administracyjne w zakresie gospodarowania odpadami.

System gospodarki odpadami na terenie gminy Sośno opiera się na funkcjonowaniu Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Sośnie, który umożliwia mieszkańcom przekazywanie odpadów problemowych, wielkogabarytowych, budowlanych i rozbiórkowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów niebezpiecznych. Funkcjonowanie PSZOK zostało zabezpieczone w ustaleniach planu ogólnego poprzez jego ujęcie w strefie gospodarczej (SP).

Do niedawna na obszarze gminy Sośno funkcjonowało składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zlokalizowane w miejscowości Skoraczewo. Składowisko to zostało zamknięte i nie jest obecnie wykorzystywane do celów związanych z gospodarką odpadami. Teren po zlikwidowanym składowisku został w projekcie planu ogólnego objęty strefą otwartą (SO), co ogranicza możliwość jego ponownego zainwestowania oraz sprzyja zachowaniu funkcji środowiskowych i rekultywacyjnych tego obszaru.

Plan ogólny jako dokument kierunkowy nie przesądza o szczegółowych rozwiązaniach technicznych w zakresie gospodarki odpadami, jednak jego ustalenia, poprzez koncentrację zabudowy w obszarach już zurbanizowanych i wyposażonych infrastrukturalnie oraz ograniczanie rozpraszania zabudowy, sprzyjają racjonalizacji systemu odbioru odpadów i ograniczaniu kosztów środowiskowych transportu.

Uwarunkowania związane z ochroną środowiska wynikające z realizacji infrastruktury ściekowej w kontekście wymogów określonych w art. 83 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.)

Realizacja oraz rozwój infrastruktury ściekowej na terenie gminy Sośno muszą być prowadzone zgodnie z wymogami art. 83 ust. 3 i 4 ustawy Prawo wodne, które nakładają obowiązek takiego wyposażenia obszarów zabudowanych w systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków, aby nie dochodziło do pogorszenia stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz aby możliwe było osiągnięcie celów środowiskowych określonych w planach gospodarowania wodami. Oznacza to konieczność powiązania kierunków rozwoju przestrzennego z możliwościami technicznymi gospodarki ściekowej, w szczególności na obszarach wrażliwych hydrogeologicznie.

W kontekście planu ogólnego gminy Sośno kluczowe znaczenie ma koncentracja rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej na obszarach wyposażonych lub możliwych do wyposażenia w zbiorczy system kanalizacji sanitarnej, powiązany funkcjonalnie z oczyszczalnią ścieków w Wąwelnie. Dalszy rozwój zabudowy powinien być uzależniony od możliwości technicznych systemu kanalizacyjnego i przepustowości oczyszczalni, tak aby odprowadzanie ścieków odbywało się zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ochrony wód i nie powodowało zagrożenia dla środowiska wodnego.

Szczególnej ochrony wymagają obszary wrażliwe hydrogeologicznie, w tym dolina rzeki Sępolenki wraz z dopływami, tereny podmokłe, obniżenia terenu o podwyższonym poziomie wód gruntowych oraz liczne oczka wytopiskowe. Są to obszary o podwyższonej podatności na zanieczyszczenia, w których niewłaściwie prowadzona gospodarka ściekowa mogłaby prowadzić do pogorszenia stanu wód powierzchniowych i podziemnych. W rejonach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych wskazane jest preferowanie podłączeń do zbiorczej kanalizacji sanitarnej, a w przypadku braku takiej możliwości – stosowanie indywidualnych, certyfikowanych oczyszczalni ścieków o wysokiej skuteczności oczyszczania.

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Sośno wymaga każdorazowo weryfikacji możliwości technicznych włączenia nowych terenów do systemu kanalizacji sanitarnej lub zastosowania rozwiązań alternatywnych zgodnych z przepisami prawa. Działania w zakresie gospodarki ściekowej powinny być prowadzone w sposób zapobiegający pogorszeniu stanu wód oraz wspierający osiąganie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego jednolitych części wód.

Emisja hałasu

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Sośno, obejmująca rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych oraz modernizację infrastruktury technicznej, może oddziaływać na lokalny klimat akustyczny. Potencjalne źródła hałasu związane są przede wszystkim z ruchem komunikacyjnym, działalnością usługowo-gospodarczą oraz okresowo z realizacją inwestycji budowlanych. Oddziaływania te mają jednak charakter lokalny i krótkotrwały i przy zachowaniu obowiązujących standardów ochrony środowiska nie powinny prowadzić do trwałego pogorszenia warunków akustycznych w skali całej gminy.

Najistotniejszym źródłem hałasu komunikacyjnego na terenie gminy jest ruch drogowy, koncentrujący się wzdłuż drogi krajowej nr 25 oraz dróg powiatowych i gminnych, zwłaszcza w obrębie miejscowości Sośno. Droga krajowa nr 25 w znacznej części przebiega jednak przez tereny rolnicze i otwarte, co ogranicza skalę jej oddziaływania akustycznego na zabudowę mieszkaniową. Podwyższone poziomy hałasu mogą lokalnie występować przede wszystkim w miejscach, gdzie zabudowa zlokalizowana jest bezpośrednio przy ciągach komunikacyjnych.

Plan ogólny nie określa szczegółowych rozwiązań w zakresie układu drogowego. Jego zadaniem jest wyznaczenie i zabezpieczenie głównych korytarzy transportowych w strefie komunikacyjnej (SK), zapewnienie spójności układu oraz unikanie konfliktów z innymi funkcjami przestrzennymi.

Potencjalne źródła hałasu związane z działalnością usługową i gospodarczą mogą występować w wyznaczonych strefach usługowych (SU) oraz gospodarczych (SP). Strefy te mają jednak ograniczony zasięg przestrzenny i służą głównie zaspokojeniu lokalnych potrzeb mieszkańców gminy. Uciążliwości akustyczne mogą wynikać z ruchu pojazdów dostawczych, pracy urządzeń technicznych lub prowadzenia drobnej działalności produkcyjnej, przy czym funkcje te zostały zaplanowane w oparciu o istniejące zagospodarowanie i dostępność komunikacyjną, co ogranicza ryzyko konfliktów z zabudową mieszkaniową. Oddziaływania te mają charakter punktowy i możliwy do ograniczenia poprzez odpowiednie rozwiązania przestrzenne i techniczne na etapie realizacji inwestycji.

W strefie górnictwa (SG) mogą okresowo występować uciążliwości akustyczne związane z pracą maszyn wydobywczych, transportem urobku i ruchem ciężkich pojazdów. Oddziaływania te mają charakter ograniczony, a plan ogólny lokalizuje strefę górnictwa na obszarach o najniższej wrażliwości akustycznej, co minimalizuje ryzyko konfliktów z zabudową mieszkaniową.

Istotną rolę w kształtowaniu korzystnych warunków akustycznych pełnią strefa otwarta (SO) oraz strefa zieleni i rekreacji (SN), obejmujące rozległe tereny rolne, doliny cieków, zadrzewienia śródpolne oraz kompleksy leśne. Obszary te pełnią funkcję naturalnych buforów akustycznych, ograniczających propagację hałasu w kierunku zabudowy mieszkaniowej.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, każde przedsięwzięcie mogące potencjalnie powodować ponadnormatywną emisję hałasu będzie wymagało przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w tym szczegółowej analizy akustycznej. Obowiązek ten realizowany będzie na dalszych etapach procesu planistycznego, w ramach uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w toku uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Klimat akustyczny gminy Sośno można uznać za względnie stabilny, a ryzyko jego istotnego pogorszenia za ograniczone, pod warunkiem zachowania zasad racjonalnego zagospodarowania przestrzeni, ochrony terenów zieleni oraz utrzymania lokalnego charakteru rozwoju funkcji usługowych i gospodarczych.

Emisja pól elektromagnetycznych

Zagadnienia związane z emisją pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448). Zgodnie z tymi przepisami, wszystkie instalacje mogące emitować pola elektromagnetyczne są zobowiązane do zachowania standardów bezpieczeństwa i nieprzekraczania określonych dopuszczalnych wartości w miejscach dostępnych dla ludności.

Na obszarze gminy źródła PEM mają charakter zarówno punktowy, jak i liniowy. Do typowych źródeł należą napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia, stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz urządzenia radioliniowe. Są to instalacje powszechnie występujące w strukturze przestrzennej gminy i funkcjonujące zgodnie z obowiązującymi normami technicznymi i środowiskowymi, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ludzi i środowiska.

W ramach ustaleń planu ogólnego nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących źródeł emisji PEM. W przypadkach, gdzie takie sąsiedztwo mogłoby wystąpić, kwestie te będą analizowane indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z zasadą przezorności i prewencji środowiskowej. Oznacza to, że każda potencjalnie wrażliwa funkcja (np. mieszkalnictwo, szkoły, placówki ochrony zdrowia) będzie oceniana w kontekście lokalnych uwarunkowań PEM.

Plan ogólny dopuszcza możliwość rozwoju odnawialnych źródeł energii, w tym instalacji fotowoltaicznych, w wybranych strefach otwartych, nie przesądzając jednak o ich konkretnych lokalizacjach ani parametrach technicznych. Należy podkreślić, że same moduły fotowoltaiczne nie stanowią istotnego źródła pól elektromagnetycznych, a ewentualne niskopoziomowe emisje mogą pochodzić wyłącznie z urządzeń towarzyszących, takich jak falowniki czy stacje transformatorowe. Oddziaływania te mają charakter lokalny i ograniczają się do terenu inwestycji, nie stwarzając zagrożeń dla zdrowia ludzi ani dla środowiska. Każda realizacja instalacji OZE będzie podlegała właściwym procedurom planistycznym i środowiskowym, w ramach których analizowane będą szczegółowe kwestie lokalizacyjne, techniczne oraz oddziaływania, w tym bezpieczeństwo elektromagnetyczne.

Ustalenia planu ogólnego gminy Sośno nie przewidują zwiększenia zagrożeń związanych z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Dotychczasowe i potencjalne źródła PEM zlokalizowane są w sposób zgodny z przepisami i normami środowiskowymi. Wpływ planu na środowisko elektromagnetyczne można uznać za ograniczony, kontrolowalny i zgodny z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska i zdrowia publicznego.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

W projekcie planu ogólnego gminy Sośno wyznaczono strefy usługowe (SU) oraz gospodarcze (SP), w których koncentrowane są funkcje mogące potencjalnie wiązać się z podwyższonym ryzykiem technicznym lub środowiskowym. Rozmieszczenie tych stref uwzględnia istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, jej niewielką skalę rozwoju, dominujący rolniczy charakter zagospodarowania oraz dotychczasowy, lokalny profil działalności gospodarczej. Lokalizacja stref SU i SP została dostosowana do uwarunkowań środowiskowych w sposób ograniczający presję na obszary wrażliwe, w szczególności doliny cieków, obszary jeziorne oraz tereny o podwyższonych walorach przyrodniczych.

Plan ogólny nie przewiduje lokalizacji przedsięwzięć stwarzających ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych w rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, w tym zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku (ZZR/ZDR). Na terenie gminy nie planuje się rozwoju przemysłu ciężkiego ani instalacji o znaczeniu ponadlokalnym, co istotnie ogranicza potencjalne zagrożenia awaryjne.

Potencjalne zagrożenia w strefach usługowych i gospodarczych mogą mieć charakter lokalny i wynikać głównie z funkcjonowania drobnych obiektów usługowych, magazynowych lub niewielkich zakładów przetwórczych, a także z magazynowania paliw i substancji chemicznych w ilościach o znaczeniu lokalnym. Koncentracja tych funkcji na terenach już przekształconych oraz powiązanych z istniejącą infrastrukturą techniczną i komunikacyjną sprzyja ograniczeniu rozpraszania potencjalnych zagrożeń oraz umożliwia skuteczniejszy nadzór nad ich funkcjonowaniem.

Każde przedsięwzięcie mogące wiązać się z ryzykiem wystąpienia poważnej awarii będzie analizowane indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z zasadą przezorności i prewencji środowiskowej. Kluczowe znaczenie będzie miało zapewnienie właściwych stref bezpieczeństwa, zastosowanie odpowiednich technologii oraz wprowadzenie niezbędnych zabezpieczeń technicznych.

Biorąc pod uwagę niewielką skalę działalności gospodarczej, brak zakładów o podwyższonym ryzyku oraz lokalny charakter planowanego rozwoju, ryzyko wystąpienia poważnych awarii w związku z realizacją ustaleń planu ogólnego gminy Sośno należy ocenić jako niskie i możliwe do skutecznego ograniczenia poprzez odpowiednie regulacje planistyczne, środowiskowe oraz bieżący nadzór nad procesem inwestycyjnym.

Niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Sośno będzie wiązać się z lokalnymi przekształceniami powierzchni ziemi, wynikającymi z dogęszczania zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej oraz rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Zmiany te będą miały charakter ograniczony, koncentrując się w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, co ogranicza presję inwestycyjną na tereny otwarte, rolnicze i krajobrazowo wrażliwe.

Największe przekształcenia związane z rozwojem zabudowy dotyczyć będą robót ziemnych pod realizację fundamentów, budowy sieci infrastruktury technicznej oraz dróg. Wraz z rozwojem nowej zabudowy może następować stopniowy wzrost powierzchni uszczelnionych, co potencjalnie ogranicza infiltrację wód opadowych i wpływa na lokalne warunki retencyjne. Projekt planu ogólnego przeciwdziała tym zjawiskom poprzez koncentrację rozwoju na terenach już przekształconych oraz poprzez wymóg zachowania odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej, co sprzyja ochronie bilansu wodnego i stabilizacji lokalnych warunków środowiskowych.

Na terenie gminy wyznaczono strefę górnictwa (SG), obejmującą obszary objęte koncesją na wydobycie piasków i żwirów w rejonie Rogalina. Działalność ta wiąże się z trwałymi przekształceniami rzeźby terenu, charakterystycznymi dla eksploatacji odkrywkowej. Eksploatacja prowadzona jest jednak zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego, z obowiązkiem rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, co ogranicza długoterminowe oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz umożliwia ich dalsze zagospodarowanie po zakończeniu wydobycia.

Rzeźba terenu ma w większości charakter łagodny, typowy dla obszarów młodoglacjalnych Pojezierza Krajeńskiego. Szczególnie cenne pod względem krajobrazowym jest nagromadzenie ozów, zwłaszcza na terenie sołectw Szynwałd, Wielowicz, Wielowiczek, objęte ochroną w ramach Obszaru Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich. Ujęcie tych terenów, a także dolin cieków, obniżen terenu, terenów łąkowych, rolniczych i podmokłych, w ramach rozległej strefy otwartej (SO) skutecznie ogranicza możliwość prowadzenia intensywnych prac ziemnych oraz lokalizacji nowej zabudowy mogącej prowadzić do degradacji form terenu.

Dodatkowym czynnikiem ograniczającym ryzyko niekorzystnych przekształceń rzeźby terenu są regulacje obowiązujące w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich. Na obszarze tym obowiązują zakazy i ograniczenia dotyczące prowadzenia robót ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, lokalizacji nowej zabudowy oraz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji dopuszczonych przepisami odrębnymi. Ograniczenia te mają na celu zachowanie charakterystycznych form polodowcowych, ochronę walorów krajobrazowych oraz przeciwdziałanie degradacji powierzchni ziemi, co w połączeniu z ustaleniami planu ogólnego wzmacnia ochronę naturalnego ukształtowania terenu.

W procesie wyznaczania kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniono również konieczność ochrony gleb rolnych, które w gminie stanowią dominujący element struktury użytkowania terenu. Z tego względu nowa zabudowa lokalizowana jest przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących zabudowań lub na terenach już przekształconych, co ogranicza presję na grunty rolne klasy III. Ewentualne wyłączenia gleb z produkcji rolnej będą dopuszczalne wyłącznie w uzasadnionych przypadkach i zgodnie z obowiązującymi procedurami, tak aby zachować potencjał rolniczy gminy.

Wpływ realizacji planu ogólnego gminy na naturalne ukształtowanie terenu należy ocenić jako umiarkowany i w dużej mierze kontrolowany. Koncentracja zabudowy w istniejących strukturach osadniczych oraz utrzymanie rozległej strefy otwartej skutecznie ograniczają ryzyko trwałej degradacji rzeźby terenu, powierzchni ziemi i krajobrazu gminy.

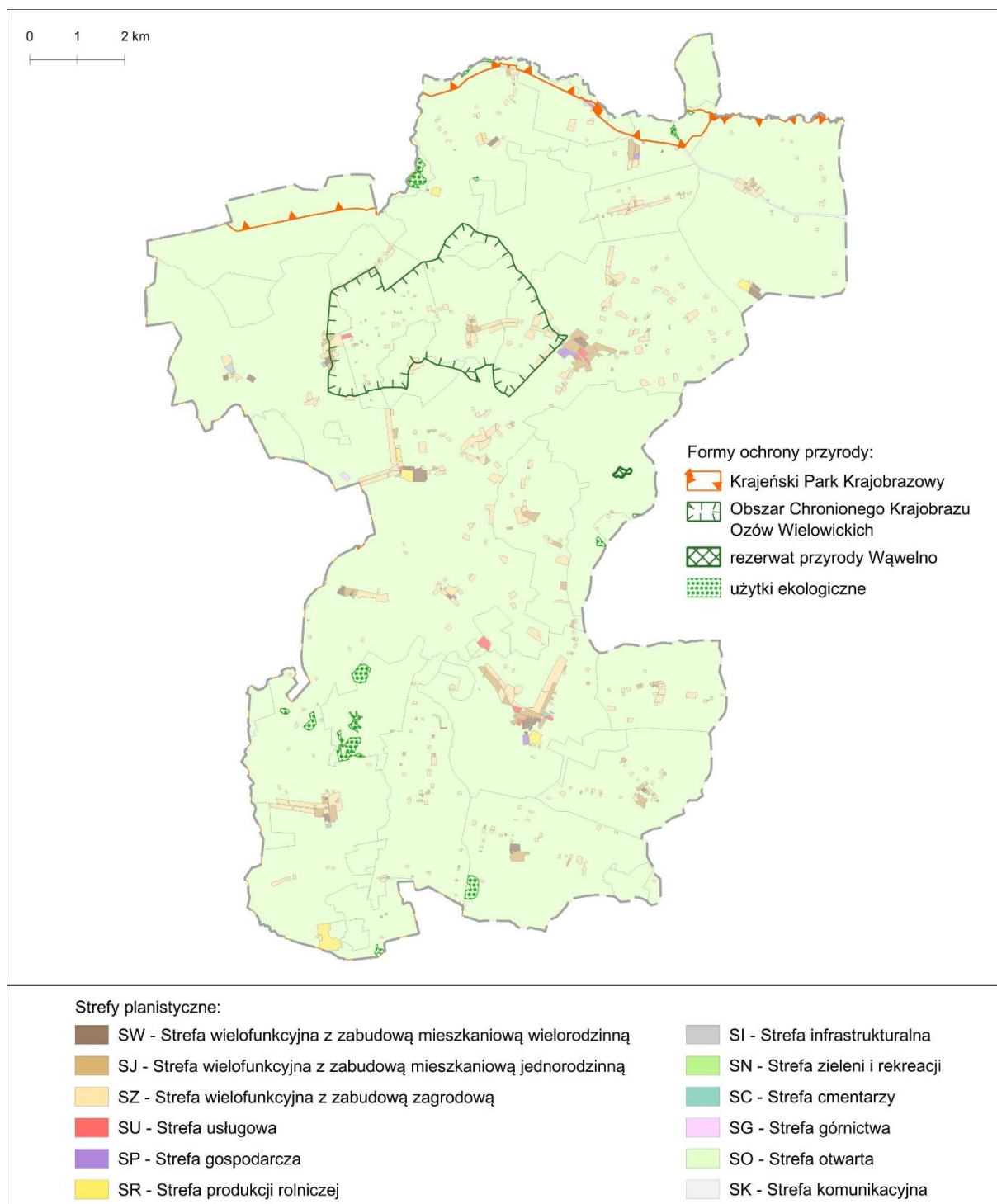
Oddziaływanie na florę, faunę i różnorodność biologiczną

Projekt planu ogólnego gminy Sośno został opracowany z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, obejmujących zarówno obszary objęte formalnymi formami ochrony przyrody, jak i tereny niechronione prawnie, lecz pełniące istotne funkcje ekologiczne, retencyjne i krajobrazowe. Na obszarze gminy występują: Krajeński Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich, rezerwat przyrody Wąwelno, a także użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Formy te chronią cenne siedliska przyrodnicze, krajobraz młodoglacjalny oraz lokalne powiązania ekologiczne.

Kluczowymi elementami systemu przyrodniczego gminy są dolina rzeki Sępolenki wraz z dopływami, terenami łąkowymi, podmokłościami i oczkami wodnymi, a także zwarte kompleksy leśne. Obszary te pełnią funkcję korytarzy ekologicznych, umożliwiających migrację gatunków flory i fauny oraz zachowanie ciągłości procesów przyrodniczych. Układ stref planistycznych przyjęty w projekcie planu ogólnego respektuje powyższe uwarunkowania. Najcenniejsze przyrodniczo obszary zostały włączone do strefy otwartej (SO), w której dopuszcza się wyłącznie użytkowanie o niskiej presji antropogenicznej, takie jak ekstensywne rolnictwo, gospodarka leśna, rekreacja przyrodnicza oraz utrzymanie istniejącej infrastruktury. Rozwiązanie to ogranicza fragmentację siedlisk, stabilizuje lokalne stosunki wodne i sprzyja zachowaniu ciągłości korytarzy ekologicznych.

Strefa zieleni i rekreacji (SN) obejmuje zielenie nieurządzoną, tereny rekreacyjne oraz przestrzenie towarzyszące zabudowie, poprawiające mikroklimat, zwiększające retencję wód opadowych i wzmacniające lokalne powiązania ekologiczne.

Strefa cmentarzy (SC), mimo niewielkiej powierzchni, również wspiera lokalną retencję, infiltrację wód opadowych i korzystnie wpływa na mikroklimat. Zielenie towarzysząca tym obszarom wzmacnia ich funkcje ekologiczne i krajobrazowe.

Rysunek 9. Lokalizacja stref planistycznych względem obszarowych form ochrony przyrody

Strefy mieszkaniowe, zagrodowe, usługowe, gospodarcze oraz produkcji rolniczej zostały wyznaczone w sposób spójny z zasadami ładu przestrzennego i ochrony środowiska, głównie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, wzdłuż dróg publicznych i w zasięgu infrastruktury technicznej. Takie rozmieszczenie ogranicza presję na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo oraz zapobiega fragmentacji siedlisk. Parametry zabudowy określone w planie, w tym wymagany udział powierzchni biologicznie czynnej, ograniczają uszczelnianie powierzchni i presję na siedliska przyrodnicze.

Rezerwat przyrody Wąwelno, którego przedmiotem ochrony są fragmenty lasu liściastego z kilkudziesięcioma okazami sędziwych buków, jesionów i dębów oraz stanowiska jarzębu brekinii, został w całości objęty strefą otwartą (SO). Zapewnia to zachowanie integralności przestrzennej rezerwatu oraz pełną ochronę siedlisk przyrodniczych i zachodzących tam procesów ekologicznych.

Obszar Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, obejmujący północną część gminy Sośno, również został w całości włączony do strefy otwartej (SO), co sprzyja zachowaniu walorów przyrodniczych i krajobrazowych parku, ochronie ciągłości ekosystemów oraz ograniczeniu możliwości lokalizacji nowej zabudowy.

W odniesieniu do Obszaru Chronionego Krajobrazu przyjęte w planie ogólnym zasady zagospodarowania zapewniają harmonijne wpisanie ewentualnej zabudowy w krajobraz gminy oraz ograniczają możliwość realizacji przedsięwzięć mogących prowadzić do degradacji środowiska przyrodniczego i krajobrazowego.

Przyjęty w planie ogólnym układ stref planistycznych sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej, ochronie kluczowych elementów środowiska przyrodniczego oraz ograniczeniu fragmentacji siedlisk, przy jednoczesnym umożliwieniu uporządkowanego rozwoju funkcji osadniczych i gospodarczych. Inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko będą wymagały szczegółowych analiz na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub przy uzyskiwaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Wody powierzchniowe i podziemne

Realizacja ustaleń planu ogólnego będzie wiązać się z lokalnymi przekształceniami wynikającymi z rozwoju oraz uzupełniania zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, a także infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Oddziaływania te mogą przejawiać się m.in. w zwiększeniu powierzchni uszczelnionych, wzroście ilości wytwarzanych ścieków oraz czasowych zaburzeniach stosunków wodnych na etapie realizacji inwestycji. W celu ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków plan wprowadza standardy urbanistyczne, w tym minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz ograniczenia intensywności zabudowy, które sprzyjają infiltracji i retencji wód opadowych.

Rozmieszczenie stref planistycznych zostało zaplanowane z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań hydrograficznych gminy, obejmujących liczne oczka wytopiskowe, dolinę Sępolenki i jej dopływów oraz obszary podmokłe. Strefy mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze koncentrują się w sąsiedztwie istniejącej zabudowy i poza obszarami szczególnie wrażliwymi hydrologicznie, co ogranicza ryzyko kolizji z systemem wód powierzchniowych i podziemnych. Doliny cieków, zbiorniki wodne, tereny łąkowe oraz podmokłości zostały ujęte przede wszystkim w strefie otwartej (SO) oraz strefie zieleni i rekreacji (SN), co zabezpiecza ich integralność oraz chroni funkcje retencyjne, przyrodnicze i krajobrazowe.

Plan ogólny uwzględnia również konieczność ochrony zasobów wód podziemnych. Ujęcia wody zostały przypisane do strefy infrastrukturalnej (SI), co umożliwia ich utrzymanie, modernizację i zabezpieczenie przed lokalizacją funkcji mogących stanowić potencjalne źródło zanieczyszczeń. Rozwój nowej zabudowy powinien być każdorazowo powiązany z możliwościami technicznymi systemu kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczania ścieków, tak aby nie powodować presji na wody powierzchniowe i podziemne. W obszarach pozbawionych kanalizacji zbiorczej konieczne będzie stosowanie indywidualnych, certyfikowanych systemów oczyszczania ścieków, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Przyjęte rozwiązania planistyczne pozostają zgodne z celami ochrony wód określonymi w Ramowej Dyrektywie Wodnej, w szczególności w zakresie zapobiegania pogorszeniu stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych. Potencjalne oddziaływania na wody związane z realizacją inwestycji będą miały w większości charakter przejściowy i ograniczony do etapu budowy, a ich skala uzależniona będzie od lokalnych warunków gruntowo-wodnych oraz zastosowanych rozwiązań technicznych. Ograniczenie rozpraszania zabudowy, koncentracja nowych inwestycji w obszarach najmniej wrażliwych hydrologicznie oraz zachowanie rozległych terenów otwartych sprzyjają stabilności procesów hydrologicznych i zwiększają odporność środowiska wodnego na presje urbanizacyjne oraz skutki zmian klimatu. W konsekwencji realizacja ustaleń planu ogólnego nie powinna prowadzić do istotnego pogorszenia stanu wód powierzchniowych i podziemnych na obszarze gminy Sośno.

Krajobraz

Ustalenia planu ogólnego gminy Sośno będą oddziaływać na krajobraz przede wszystkim poprzez porządkowanie oraz rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej i gospodarczej, a także poprzez realizację i modernizację infrastruktury technicznej. Skala tych oddziaływań ma charakter umiarkowany i pozostaje możliwa do kontrolowania, gdyż projekt planu uwzględnia lokalne uwarunkowania krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe gminy o wyraźnie rolniczym charakterze.

Do obszarów szczególnie wrażliwych krajobrazowo na terenie gminy Sośno należą dolina rzeki Sępolenki wraz z towarzyszącymi jej terenami łąkowymi i podmokłymi objęta ochroną w ramach Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, a także nagromadzenie ozów w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich. Istotne znaczenie krajobrazowe posiadają również rozproszone kompleksy leśne, zadrzewienia śródpolne i przydrożne, które kształtują tradycyjny krajobraz rolniczy gminy. Obszary te zostały w przeważającej części objęte strefą otwartą (SO) oraz strefą zieleni i rekreacji (SN), co ogranicza możliwość ich zabudowy i sprzyja zachowaniu ciągłości krajobrazu oraz powiązań przyrodniczych.

Strefy zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej i gospodarczej zostały zaplanowane w sposób sprzyjający dogęszczaniu i porządkowaniu istniejących układów osadniczych, rozwijających się głównie wzdłuż dróg powiatowych i gminnych. Nowe tereny zabudowy wyznaczono przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów już zainwestowanych oraz w zasięgu istniejącej infrastruktury technicznej, co ogranicza rozpraszanie zabudowy w krajobrazie otwartym. Określone w planie parametry urbanistyczne, w tym maksymalna wysokość i intensywność zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, zapobiegają powstawaniu dominant krajobrazowych i pozwalają zachować skalę zabudowy charakterystyczną dla gminy wiejskiej.

W krajobrazie gminy występują lokalnie elementy infrastruktury technicznej, takie jak linie elektroenergetyczne czy słupy, które mogą wpływać na percepcję przestrzeni. Plan ogólny respektuje istniejący stan zagospodarowania i kieruje ewentualne nowe inwestycje infrastrukturalne oraz instalacje OZE na tereny już przekształcone lub o niższej wrażliwości krajobrazowej. Szczegółowe warunki ich lokalizacji będą każdorazowo rozstrzygane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w ramach procedur środowiskowych.

Oddziaływanie ustaleń planu ogólnego gminy Sośno na krajobraz należy ocenić jako umiarkowane i zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ładu przestrzennego. Przyjęty układ funkcjonalno-przestrzenny sprzyja zachowaniu rolniczego charakteru gminy, a jednocześnie umożliwia racjonalny rozwój zabudowy i infrastruktury bez ryzyka trwałej degradacji wartości krajobrazowych.

Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe i dobra materialne

Projekt planu ogólnego gminy jako dokument o charakterze kierunkowym, nie zawiera szczegółowych ustaleń dotyczących ochrony poszczególnych obiektów zabytkowych. Niemniej jednak w sposób pośredni uwzględnia obecność dziedzictwa kulturowego poprzez określenie parametrów zagospodarowania i zabudowy, w tym maksymalnej wysokości obiektów, intensywności zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Rozwiązania te ograniczają możliwość wprowadzania nowych dominant przestrzennych, sprzyjają zachowaniu skali zabudowy właściwej dla układów ruralistycznych oraz chronią panoramy i ekspozycje krajobrazowe obiektów zabytkowych. Plan nie przewiduje lokalizacji nowej zabudowy ani działań mogących prowadzić do degradacji historycznego krajobrazu gminy.

Kwestie szczegółowe, w tym wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej, archeologicznej i ekspozycyjnej, będą doprecyzowywane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w toku postępowań administracyjnych, w uzgodnieniu z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków. W związku z powyższym nie przewiduje się, aby ustalenia planu miały negatywny wpływ na zabytki.

Ochrona zdrowia i życia ludzi w kontekście istniejących oraz planowanych do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym analiza możliwych konfliktów społecznych

Ustalenia projektu planu uwzględniają aktualne potrzeby mieszkańców i istniejące zagospodarowanie. Strefy usługowe (SU), gospodarcze (SP) i infrastrukturalne (SI) wyznaczono zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami funkcjonalnymi i środowiskowymi, koncentrując je przy istniejącej zabudowie oraz wzdłuż głównych tras. Takie rozmieszczenie sprzyja ograniczeniu potencjalnych uciążliwości dla terenów mieszkaniowych oraz minimalizuje ryzyko konfliktów przestrzennych i społecznych.

Gmina Sośno charakteryzuje się niewielką skalą procesów urbanizacyjnych, brakiem przemysłu ciężkiego oraz dominacją funkcji rolniczych, co istotnie ogranicza ryzyko występowania przedsięwzięć o znaczącym oddziaływaniu na zdrowie ludzi. Potencjalne napięcia społeczne mogą dotyczyć głównie inwestycji kwalifikowanych jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko, jednak ich realizacja podlegać będzie rygorystycznym procedurom wynikającym z obowiązujących przepisów prawa.

W szczególności należy podkreślić, że:

- każde przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko będzie podlegało obowiązkowej procedurze oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ),
- lokalizacja takich inwestycji będzie szczegółowo analizowana na poziomie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji środowiskowych,
- inwestorzy zobowiązani są do prowadzenia konsultacji społecznych,
- plan ogólny jednoznacznie ogranicza możliwość lokalizowania funkcji uciążliwych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, terenów rekreacyjnych oraz obszarów chronionych.

W związku z powyższym ryzyko wystąpienia trwałych konfliktów społecznych należy ocenić jako niskie. Plan ogólny gminy wspiera rozwój przestrzenny w sposób zrównoważony, zapewniający ochronę zdrowia mieszkańców, ograniczenie uciążliwości środowiskowych oraz właściwe rozdzielanie funkcji, które mogłyby wchodzić ze sobą w konflikt.

8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000

Projekt planu ogólnego gminy Sośno ma charakter strategiczny i ramowy. Dokument wyznacza ogólne kierunki zagospodarowania poprzez określenie stref planistycznych oraz funkcji podstawowych i uzupełniających, nie przesądzając o szczegółowych lokalizacjach, technologiach ani parametrach przyszłych inwestycji. Przedsięwzięcia potencjalnie lub zawsze mogące znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z katalogiem określonym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. (Dz.U. 2019 poz. 1839), będą podlegały odrębnym, szczegółowym procedurom, zarówno na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy uzyskiwaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dopiero na tych etapach możliwe jest szczegółowe rozpoznanie ryzyk i określenie środków minimalizujących.

Z uwagi na kierunkowy charakter planu ogólnego nie jest możliwe precyzyjne określenie zasięgu i skali przyszłych oddziaływań środowiskowych poszczególnych inwestycji. Układ stref planistycznych został jednak zaprojektowany w sposób ograniczający presję inwestycyjną na obszary o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Strefy usługowe (SU), gospodarcze (SP) oraz górnicze (SG), które potencjalnie mogą wiązać się z większą intensywnością oddziaływań, zostały zlokalizowane przede wszystkim na terenach już przekształconych, dobrze skomunikowanych i o wyższej odporności środowiskowej, w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy oraz infrastruktury technicznej.

Najcenniejsze elementy środowiska przyrodniczego gminy, w tym dolina rzeki Sępolenki, tereny podmokłe, oczka wodne, zadrzewienia śródpolne, rozproszone kompleksy leśne oraz obszary objęte formami ochrony przyrody, zostały w przeważającej części objęte strefą otwartą (SO) oraz strefą zieleni i rekreacji (SN). Przypisanie tych obszarów do stref o ograniczonych możliwościach zabudowy sprzyja zachowaniu ciągłości lokalnych powiązań ekologicznych, stabilności stosunków wodnych oraz ochronie krajobrazu, a także minimalizuje ryzyko oddziaływań pośrednich na obszary chronione położone poza granicami gminy.

Z punktu widzenia uwarunkowań środowiskowych, sama zmiana przeznaczenia terenu na etapie planu ogólnego nie przesądza o negatywnym wpływie na środowisko. Kluczowe znaczenie będą miały dalsze etapy planowania przestrzennego, w szczególności sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz procedury wydawania decyzji inwestycyjnych, które będą wymagały przeprowadzenia szczegółowych ocen oddziaływania na środowisko. Pozwoli to na wprowadzenie adekwatnych środków minimalizujących oraz dostosowanie parametrów zabudowy i zagospodarowania do lokalnych uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych.

W rezultacie plan ogólny gminy Sośno pełni funkcję ramową, wyznaczając kierunki rozwoju przestrzennego w sposób sprzyjający ochronie kluczowych zasobów środowiska, przy jednoczesnym umożliwieniu uporządkowanego rozwoju osadnictwa i działalności gospodarczej. Takie podejście umożliwia godzenie potrzeb rozwojowych gminy z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz długofalowej ochrony środowiska i krajobrazu.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko dotyczy sytuacji, w których skutki działań lub zjawisk mogą wykraczać poza granice państw. Gmina Sośno nie leży w pobliżu granicy i nie przewiduje się w niej inwestycji mogących generować ponadlokalne emisje lub inne oddziaływania o charakterze międzynarodowym. W związku z tym ustalenia projektu planu ogólnego

nie stwarzają ryzyka transgranicznego oddziaływania na środowisko.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Projekt planu ogólnego gminy Sośno stanowi dokument planistyczny o charakterze strategicznym i ramowym, którego celem jest wyznaczenie kierunków rozwoju przestrzennego przy jednoczesnym uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań środowiskowych, krajobrazowych i funkcjonalnych. Przyjęte rozwiązania planistyczne ukierunkowane są na zachowanie rolniczego charakteru gminy, ochronę zasobów przyrodniczych oraz ograniczenie presji urbanizacyjnej na obszary wrażliwe środowiskowo.

Podstawowym mechanizmem porządkującym zagospodarowanie przestrzenne jest wyznaczenie stref planistycznych wraz z przypisaniem im funkcji podstawowych i dopuszczalnych. Istotnym elementem projektu planu ogólnego gminy jest również wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy (OUZ), w których możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Przyjęte rozwiązania sprzyjają koncentracji nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych, racjonalnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz skutecznie przeciwdziałają rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych i przyrodniczo cennych.

Rozmieszczenie stref mieszkaniowych, zagrodowych, usługowych i gospodarczych zostało podporządkowane istniejącej strukturze osadniczej oraz lokalnym uwarunkowaniom środowiskowym. Nowe kierunki zagospodarowania koncentrują się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy oraz wzdłuż dróg gminnych i powiatowych, co umożliwia kontrolowany rozwój przestrzenny i ogranicza presję inwestycyjną na doliny cieków, tereny podmokłe, obniżenia terenu o wysokim poziomie wód gruntowych oraz obszary o wysokich walorach krajobrazowych.

Obszary o najwyższej wartości środowiskowej, w tym dolina rzeki Sępolenki wraz z dopływami, tereny łąkowe i podmokłe, oczka wodne, zadrzewienia śródpolne, rozproszone kompleksy leśne, a także obszary objęte formami ochrony przyrody, zostały w przeważającej części objęte strefą otwartą (SO) oraz strefą zieleni i rekreacji (SN). W strefach tych dopuszcza się wyłącznie użytkowanie o niskiej presji antropogenicznej, co sprzyja ochronie siedlisk przyrodniczych, zachowaniu ciągłości lokalnych korytarzy ekologicznych, stabilności stosunków wodnych oraz walorów krajobrazowych.

W dokumencie wskazano ogólne wytyczne dla projektantów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz organów wydających decyzje o warunkach zabudowy. Na dalszych etapach procesu planistycznego i postępowań środowiskowych konieczne będzie stosowanie szczegółowych rozwiązań zapobiegawczych i kompensacyjnych, takich jak zachowanie i odtwarzanie zadrzewień, kształtowanie zieleni izolacyjnej, zwiększanie retencji wód opadowych, unikanie ingerencji w stosunki wodne dolin oraz ograniczanie barier dla migracji gatunków. Działania te będą doprecyzowywane na poziomie planów miejscowych i decyzji środowiskowych.

Przyjęte w planie ogólnym rozwiązania przestrzenne tworzą spójne ramy dla zrównoważonego rozwoju gminy, umożliwiając rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych przy jednoczesnym zachowaniu kluczowych elementów systemu przyrodniczego. Dokument ogranicza ryzyko niekontrolowanego rozpraszania zabudowy i zapewnia równowagę pomiędzy potrzebami rozwoju a ochroną środowiska.

11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY

Ocena oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Sośno została przeprowadzona z zastosowaniem metod dostosowanych do ramowego i strategicznego charakteru dokumentu. Zastosowane podejście umożliwia identyfikację potencjalnych zagrożeń i presji środowiskowych związanych z realizacją przyszłych inwestycji, przy jednoczesnym uwzględnieniu niepewności wynikającej z braku szczegółowych ustaleń projektowych.

W Prognozie wykorzystano następujące metody oceny oddziaływania na środowisko:

- Prognozowanie przez analogię: polega na bazowaniu na wynikach obserwacji i pomiarów dotychczas wykonanych podobnych inwestycji i porównaniu ich z planowanymi, o podobnych parametrach.
- Prognozowanie eksperckie: oparte na bazie wiedzy, doświadczenia i intuicji eksperta, metoda ta z uwagi na wysoką skuteczność jest najczęściej stosowaną metodą w o.o.s. Bardzo często jest ona łączona z metodą prognozowania przez analogię. W prognozowaniu eksperckim wykorzystuje się informacje ze źródeł istniejących oraz dane zebrane poprzez monitoring lub pomiary i wizje terenowe.

W opracowaniu Prognozy zastosowano podejście metodyczne polegające na ilościowym i jakościowym scharakteryzowaniu zagrożeń i presji, jakie przyszłe inwestycje, które zostaną zrealizowane na podstawie zapisów planu, będą wywierać na środowisko. Dzięki takiemu podejściu każdą z przyszłych inwestycji potraktowano jako potencjalne źródło presji – stresora, które w zależności od charakteru oddziaływać będzie w rozmaity sposób na poszczególne komponenty środowiska. Najpierw przeanalizowano sieć powiązań pomiędzy komponentami środowiska a źródłami presji. Dzięki temu, w drugim etapie, stało się możliwe określenie oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych i skumulowanych na poszczególne komponenty środowiska. Takie postępowanie zapobiega pominięciu któregośkolwiek komponentu w ocenie oddziaływania na środowisko obszaru opracowania. Szczegółowe kryteria oceny metodą matrycową, a także założenia, jakie podjęto przy określaniu obu metod opisano w dalszej części opracowania.

12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU

Projekt planu ogólnego gminy Sośno ma charakter strategiczny i kierunkowy, dlatego pełna ocena skutków jego realizacji będzie możliwa dopiero na dalszych etapach, podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w ramach indywidualnych procedur środowiskowych dla konkretnych inwestycji. Ponieważ plan ogólny nie przesądza o szczegółowych lokalizacjach ani parametrach zabudowy, proponowane metody analizy mają charakter ogólny i będą wymagały doprecyzowania w zależności od rodzaju i skali planowanych przedsięwzięć.

Rekomendowane metody analizy obejmują m.in.:

- ocenę zmian powierzchni terenów zabudowanych w miejscowościach o największej presji osadniczej i inwestycyjnej;
- monitoring presji inwestycyjnej na obszary wrażliwe przyrodniczo, w szczególności dolinę rzeki Sępolenki wraz z dopływami, tereny łąkowe i podmokłe, oczka wodne, obniżenia terenu o wysokim poziomie wód gruntowych, w tym obszary objęte formami ochrony przyrody;
- analizę zmian w użytkowaniu gruntów rolnych, w tym ocenę skali wyłączenia gleb z produkcji rolnej oraz wpływu tych procesów na strukturę krajobrazu rolniczego gminy;
- ocenę stopnia fragmentacji terenów otwartych oraz zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych;
- analizę wpływu rozwoju zabudowy na stosunki wodne, w tym na retencję powierzchniową i infiltrację wód opadowych, w szczególności na obszarach o rozproszonej zabudowie i niepełnym skanalizowaniu;
- przegląd lokalnych źródeł oddziaływań środowiskowych, w tym emisji zanieczyszczeń do powietrza z indywidualnych źródeł ciepła, hałasu komunikacyjnego z drogi krajowej nr 25 oraz dróg powiatowych i gminnych, a także oddziaływań związanych z działalnością usługową, gospodarczą i rolniczą;
- ocenę funkcjonowania zielono-błękitnej infrastruktury, obejmującej tereny zieleni, obszary retencyjne, doliny cieków, strefy podmokłe oraz powiązania hydrologiczne;
- monitoring jakości poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o dane Państwowego Monitoringu Środowiska (GIOŚ, WIOŚ), w szczególności w zakresie jakości powietrza, stanu wód powierzchniowych i podziemnych, klimatu akustycznego, gleb oraz różnorodności biologicznej;
- prowadzenie konsultacji społecznych i analiz opinii mieszkańców, umożliwiających ocenę wpływu realizowanej polityki przestrzennej na jakość życia, dostęp do terenów otwartych i rekreacyjnych oraz postrzeganie zmian w krajobrazie i środowisku..

Monitoring skutków realizacji planu powinien być prowadzony w sposób systematyczny, przy współpracy samorządu, instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska i jednostek naukowych. Efektywność tego procesu zależy będzie od stopnia wdrożenia ustaleń planu w dokumentach szczegółowych oraz od integracji lokalnej polityki przestrzennej z działaniami z zakresu ochrony wód, powietrza i adaptacji do zmian klimatu. Takie podejście umożliwi bieżącą ocenę zmian środowiskowych oraz podejmowanie działań korygujących, sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi gminy Sośno.

13. ANALIZA WARIANTOWA

Zaproponowany w projekcie planu ogólnego układ stref planistycznych będzie miał wpływ na sposób zagospodarowania przestrzennego oraz strukturę użytkowania terenu. Dokument został opracowany w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań środowiskowych, krajobrazowych i hydrologicznych oraz obowiązujących przepisów prawa. Przyjęte ustalenia planistyczne ukierunkowano na minimalizowanie potencjalnych oddziaływań na środowisko oraz ograniczenie presji urbanizacyjnej na obszary wrażliwe.

W toku prac planistycznych analizowano różne warianty rozwoju przestrzennego, uwzględniając wnioski mieszkańców, jednostek pomocniczych oraz opinie i uzgodnienia właściwych organów i instytucji. Szczególną uwagę poświęcono obszarom o podwyższonej wrażliwości ekologicznej, obejmującym dolinę rzeki Sępolenki wraz z dopływami, tereny łąkowe i podmokłe, oczka wodne, obniżenia terenu o wysokim poziomie wód gruntowych, zadrzewienia śródpolne oraz rozproszone kompleksy leśne. Warianty zakładające intensyfikację zabudowy na tych obszarach zostały odrzucone ze względu na ryzyko naruszenia stosunków wodnych, fragmentacji siedlisk, przerywania ciągłości lokalnych korytarzy ekologicznych oraz obniżenia walorów krajobrazowych. Przyjęty w projekcie planu ogólnego wariant rozwoju opiera się na koncentracji nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych oraz wzdłuż dróg gminnych i powiatowych, przy jednoczesnym objęciu najcenniejszych przyrodniczo terenów strefą otwartą (SO) oraz strefą zieleni i rekreacji (SN). Rozwiązanie to uznano za najbardziej korzystne z punktu widzenia ochrony środowiska, zachowania krajobrazu rolniczego gminy oraz ograniczenia rozpraszania zabudowy.

Plan ogólny stanowi kontynuację dotychczasowej polityki przestrzennej gminy, jednocześnie ją dostosowując do zmienionych uwarunkowań formalnoprawnych oraz społeczno-gospodarczych. W tym ujęciu plan pełni rolę narzędzia porządkującego, zapewniającego spójność działań planistycznych i zgodność z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zastosowane w planie rozwiązania planistyczne, obejmujące:

- wyznaczenie stref planistycznych,
- określenie gminnych standardów urbanistycznych,
- wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy (OUZ),
- uporządkowanie kierunków rozwoju funkcjonalnego gminy,

umożliwiają efektywne i zrównoważone kształtowanie przestrzeni, zgodnie z potrzebami demograficznymi, inwestycyjnymi i społecznymi gminy. Rozwój przestrzenny został ukierunkowany przede wszystkim na obszary z istniejącą zabudową i infrastrukturą techniczną, przy jednoczesnym ograniczeniu ingerencji w tereny cenne przyrodniczo, krajobrazowo i hydrologicznie.

Dla celów analizy porównawczej rozważono również wariant alternatywny, polegający na nieuchwaleniu planu ogólnego i utrzymaniu dotychczasowego stanu planistycznego, opartego wyłącznie na obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Wariant ten skutkowałby:

- ograniczeniem możliwości kompleksowego zarządzania przestrzenią gminy,
- zwiększeniem presji inwestycyjnej na obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- brakiem dostosowania dokumentów planistycznych do obowiązujących przepisów prawa, w szczególności wynikających z nowelizacji ustawy planistycznej z 2023 r.

W świetle przeprowadzonych analiz za rozwiązanie optymalne uznano przyjęcie projektu planu ogólnego gminy Sośno w zaproponowanym kształcie. Dokument ten tworzy spójne ramy dla zrównoważonego rozwoju gminy, zapewnia ochronę kluczowych elementów środowiska przyrodniczego i krajobrazu, a jednocześnie umożliwia uporządkowany rozwój funkcji mieszkaniowych, gospodarczych i usługowych, zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami i potrzebami mieszkańców.

14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

Na obszarze gminy Sośno nie występują obszary objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000. Najbliższe obszary Natura 2000 zlokalizowane są poza granicami gminy, w odległości kilku-kilkunastu kilometrów. Ustalenia projektu planu ogólnego nie przewidują lokalizacji przedsięwzięć ani kierunków zagospodarowania, które mogłyby powodować znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony tych obszarów. Rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych koncentruje się na terenach już przekształconych, przy jednoczesnym ograniczeniu presji na obszary wrażliwe przyrodniczo oraz ochronie lokalnego systemu przyrodniczego.

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Sośno nie będzie powodować znaczącego oddziaływania na cele, przedmiot ochrony ani integralność i spójność obszarów Natura 2000, a także nie stwarza ryzyka oddziaływań pośrednich ani skumulowanych.

15. WNIOSKI

Przeprowadzona analiza ustaleń projektu planu ogólnego gminy Sośno oraz ich potencjalnych oddziaływań na środowisko pozwala stwierdzić, że dokument został opracowany zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, z poszanowaniem lokalnych uwarunkowań środowiskowych, krajobrazowych, przestrzennych, gospodarczych i społecznych. Plan porządkuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, wzmacnia istniejący układ osadniczy oraz ogranicza rozpraszanie zabudowy poprzez wyraźne wyznaczenie stref planistycznych, określenie gminnych standardów urbanistycznych oraz wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy (OUZ).

Przyjęte rozwiązania sprzyjają racjonalnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w szczególności sieci dróg gminnych i powiatowych oraz przebiegu drogi krajowej nr 25, przy jednoczesnym ograniczeniu potrzeby ekspansji infrastrukturalnej na tereny otwarte. Plan w sposób świadomy minimalizuje presję inwestycyjną na obszary o podwyższonej wrażliwości środowiskowej. Szczególną ochroną objęto dolinę rzeki Sępolenki wraz z dopływami, tereny łąkowe i podmokłe, oczka wodne, obniżenia terenu o wysokim poziomie wód gruntowych, zadrzewienia śródpolne oraz rozproszone kompleksy leśne. Obszary te zostały w przeważającej części przypisane do strefy otwartej (SO) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN), co umożliwia zachowanie ich naturalnego charakteru, funkcji retencyjnych oraz roli lokalnych korytarzy ekologicznych.

Na dalszych etapach procesu planistycznego, w ramach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w toku indywidualnych procedur środowiskowych, konieczne będzie szczegółowe dostosowanie parametrów nowych inwestycji do lokalnych uwarunkowań środowiskowych. Dotyczy to w szczególności obszarów położonych w sąsiedztwie cieków, terenów podmokłych, lasów oraz obszarów objętych formami ochrony przyrody, gdzie wymagane będzie stosowanie adekwatnych środków zapobiegawczych, minimalizujących i w razie potrzeby kompensacyjnych.

Podsumowując, realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Sośno nie powinna powodować znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. Dokument tworzy spójne i czytelne ramy dla racjonalnego gospodarowania przestrzenią, skutecznie chroni kluczowe elementy lokalnego systemu przyrodniczego oraz sprzyja zrównoważonemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu gminy, adekwatnemu do jej wiejskiego charakteru i lokalnych uwarunkowań.

16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy Sośno została sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jej celem jest ocena

potencjalnych skutków środowiskowych wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego, w szczególności w odniesieniu do ochrony zasobów naturalnych, kształtowania ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy.

Z uwagi na ogólny i strategiczny charakter planu, do oceny przyjęto metodę analogii – powszechnie stosowaną w prognozach oddziaływania na środowisko w przypadkach, gdy brak jest konkretnych parametrów inwestycyjnych możliwych do bezpośrednich obliczeń. Pozwala ona na szacunkowe określenie możliwych oddziaływań na podstawie danych porównawczych, dostępnych analiz oraz doświadczeń z realizacji podobnych polityk przestrzennych.

Plan ogólny gminy Sośno stanowi nadrzędny dokument planistyczny, który porządkuje sposób zagospodarowania przestrzeni i wyznacza ramy dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, możliwych wyłącznie na obszarach wskazanych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ). Jego celem jest uporządkowanie rozwoju przestrzennego przy jednoczesnym zachowaniu rolniczego i wiejskiego charakteru gminy.

Dokument porządkuje strukturę przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, obejmujących m.in. parametry zabudowy, wskaźniki intensywności, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz maksymalną wysokość budynków. Rozwiązania te mają na celu zwiększenie efektywności wykorzystania istniejącej infrastruktury, poprawę ładu przestrzennego oraz ograniczenie presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo.

Wyznaczenie stref planistycznych oparto na istniejącej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, uwarunkowaniach środowiskowych, a także kierunkach rozwoju określonych w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sośno oraz aktualnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze gminy wyznaczono następujące typy stref planistycznych, spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa produkcji rolniczej, oznaczona symbolem SR,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa górnictwa, oznaczona symbolem SG,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

O wartości przyrodniczej gminy Sośno decydują przede wszystkim dolina rzeki Sępolenki z dopływami, tereny łąkowe i podmokłe, oczka wodne, zadrzewienia śródpolne oraz rozproszone kompleksy leśne. Ważnym elementem krajobrazu są także formy polodowcowe, w tym ozy. Obszary te pełnią kluczowe funkcje hydrologiczne, retencyjne, klimatyczne i siedliskowe, a jednocześnie kształtują charakterystyczny krajobraz rolniczy gminy. Znaczna ich część objęta jest ochroną prawną w ramach Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich, rezerwatu przyrody Wąwelnio, a także poprzez użytki ekologiczne i pomniki przyrody. W projekcie planu ogólnego tereny te zostały w przeważającej części ujęte w strefie otwartej (SO) oraz strefie zieleni i rekreacji (SN), co zabezpiecza je przed intensywną zabudową i sprzyja zachowaniu ciągłości ekologicznej.

Plan ogólny uwzględnia wiejski, rolniczy charakter gminy Sośno oraz brak silnej presji suburbanizacyjnej. Nowa zabudowa mieszkaniowa, usługowa i gospodarcza została ukierunkowana głównie na uzupełnianie i porządkowanie istniejących układów osadniczych oraz tereny już przekształcone. Takie podejście ogranicza ingerencję w grunty rolne i obszary przyrodniczo cenne, a jednocześnie sprzyja zachowaniu ładu przestrzennego.

W kontekście oddziaływania planu na środowisko należy podkreślić, że każda forma rozwoju przestrzennego wiąże się z określoną presją na poszczególne komponenty środowiska. W przypadku terenów już przekształconych plan nie powoduje istotnego wzrostu obciążeń środowiskowych, lecz porządkuje sposób zagospodarowania oraz sprzyja wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Dogęszczanie zabudowy w granicach istniejących struktur osadniczych może lokalnie zwiększać presję na środowisko, miednak jednocześnie ogranicza zajmowanie terenów rolniczych i przyrodniczo cennych.

Potencjalnie większe oddziaływania mogłyby wystąpić w przypadku przekształcania terenów dotychczas niezainwestowanych, jednak projekt planu konsekwentnie wyklucza lokalizowanie nowej zabudowy w strefach szczególnie wrażliwych hydrologicznie i krajobrazowo, w tym dolinie rzeki Sępoleńki, terenach podmokłych, obszarów o wysokim poziomie wód gruntowych oraz obszarach objętych formami ochrony przyrody. Przyjęte rozwiązania planistyczne sprzyjają zachowaniu funkcji przyrodniczych, krajobrazowych i retencyjnych tych terenów.

Podsumowując, projekt planu ogólnego gminy Sośno został opracowany w sposób umożliwiający zrównoważony rozwój przestrzenny gminy. Przyjęte ustalenia nie powinny prowadzić do znaczącego pogorszenia stanu środowiska, a wszelkie potencjalne oddziaływania będą podlegały weryfikacji na dalszych etapach planowania i realizacji inwestycji, z możliwością stosowania adekwatnych środków zapobiegawczych, minimalizujących i kompensacyjnych, dostosowanych do lokalnych uwarunkowań środowiskowych.

17. OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że spełniam wymagania art. 74a ustawy z dnia z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko

18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

- Bank Danych o Lasach;
- Centralna Baza Danych Geologicznych;
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody;
- Dane udostępnione przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej;
- Geoportal Państwowej Służby Hydrogeologicznej <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>;
- Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>;
- Informacja dotycząca zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej województwa kujawsko-pomorskiego;
- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R., Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011;
- Karta informacyjna złoża kopalin stałych, System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS”;
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski;
- materiały Państwowego Instytutu Geologicznego i Państwowej Służby Hydrogeologicznej;
- materiały Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- Opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego gminy Sośno, GEOECOM, Toruń 2025;
- Państwowy Rejestr Granic;
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Sośno na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2024, WIOŚ Bydgoszcz;
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., 2018, Physico-geographical mesoregions of Poland - verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. Geographia Polonica, vol. 91, no. 2.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sośno;
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, arkusz Sępólno Krajeńskie;
- Uchwała nr VI/115/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich;
- Uchwała nr LIX/804/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej – aktualizacja;
- Uchwała nr XLII/717/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 marca 2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego;
- Uchwała nr LXVI/448/2024 Rady Gminy Sośno z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego gminy Sośno;
- Woś A., 1999, Klimat Polski, PWN, Warszawa;
- Zarządzenie Nr 0210/7/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Wąwelnio";
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2021 roku zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Wąwelnio".

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 14a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko